

انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

«فصلنامه خبری شماره ۴ ♦♦ بهار ۱۴۰۲»

♦ یادداشت سردبیر

♦ گفت و گو با دکتر حسین جعفری ثانی (ص ۱)

♦ اخبار داخلی و خارجی انجمن:

➤ جلسات هیئت مدیره (ص ۳)

➤ گزارش کمیته مرکزی معلمان انجمن مطالعات برنامه درسی ایران (ص ۴)

➤ گزارشی از کمیسیون پژوهش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران (ص ۵)

➤ گزارش سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی راهبردی انجمن (ص ۶)

➤ انتصاب (ص ۶)

➤ بیستمین همایش ملی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران (ص ۶)

➤ رویداد ساخت ایران «بخش ویژه هنرستان ها» (ص ۷)

➤ فراخوان کمیسیون توسعه و شعب استانی (ص ۷)

➤ یادنامه دکتر حسن شعبانی (ص ۸)

♦ یادداشت ویژه با دکتر سعید صفایی موحد (ص ۱۱)

♦ تازه های کتاب (ص ۱۲)

♦ یک نکته و یک تجربه از دکتر زهرا رحیمی (ص ۱۳)

♦ گزارشی از نشست های علمی انجمن در هفته ی بزرگداشت مقام معلم و روز استاد:

➤ اولین کرسی نظریه پردازی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران (کرسی جایگاه TPACK در تربیت معلم و نقد آن) (ص ۱۶)

➤ «نشست بررسی مضامین پژوهشی، آموزشی، حرفه ای و شخصی شرکت در بزرگترین کنفرانس بین المللی تحقیقات

آموزشی (AERA 2023) (ص ۱۸)

➤ نشست تخصصی چالش های برنامه درسی و آموزش فنی و حرفه ای (ص ۱۹)

♦ بخش دوم اقتراح درباره ی برنامه راهبردی انجمن (ص ۲۰)

♦ تعامل با انجمن (ص ۲۱)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

◊ مدیر مسئول:

دکتر مرتضی کرمی

◊ سردبیر فصلنامه:

دکتر نفیسه رفیعی

◊ اعضای هیات تحریریه :

خانم ها: دکتر نرگس کشتی آرای، دکتر زهرا نیکنام، دکتر لیلا خزایی، دکتر سولماز نورآبادی، دکتر زهرا رحیمی آقایان: دکتر فرهاد سراجی، دکتر رحمت الله خسروی، دکتر محمد جمال‌دینی، علی شاه طاهری، علی اصغر کریمی

◊ اعضای تیم اجرایی:

ویولت آرتونیان سوارانی، زهرا جهانبخش قهجاورستانی، حسین سرلکچیوائی، بهناز مختاری، فاطمه مهدیه نجف آبادی

یادداشت سردبیر:

دکتر نفیسه رفیعی

در چهارمین شماره فصلنامه خبری بهار انجمن مطالعات برنامه درسی ایران تلاش شده است تا ضمن بیان و به تصویر کشیدن اقدامات و تلاشهای اعضای هیات مدیره و اساتید بزرگواری که افتخار مشارکت و حضور مداوم آنها در هیات مدیره ، کمیسیون ها ، سیگ های انجمن و کمیته مرکزی معلمان در انجمن مایه خیر و برکت بوده و هست از یکسو و از سویی دیگر با بیان دیدگاه ها ، نظرات و اقدامات اساتید این رشته در راستای رشد و تعالی رشته در سراسر کشور است و انعکاس آن در هر شماره فصلنامه سعی داریم بیش از پیش این اساتید را بشناسیم و تا زنده هستند و نقش فعالی دارند، در محضر آنها بیاموزیم و آنها را پاس بداریم . بسیار خرسندم که در این شماره در محضر تجربیات و نظرات اساتید بزرگواری چون جناب آقای دکتر جعفری ثانی ، جناب آقای دکتر صفایی موحد و سرکار خانم دکتر رحیمی هستیم ، همچنین بسیار خرسندیم که در کمیته تحول آموزش و یادگیری الکترونیکی و فناوری های نوین وزارت علوم شاهد عضویت یکی از اساتید رشته مطالعات برنامه درسی هستیم. البته خبر درگذشت استاد و پیشکسوت رشته برنامه درسی جناب آقای دکتر حسن شعبانی بسیار ناراحت کننده بود. اعضای هیات مدیره انجمن مطالعات برنامه درسی پیام تسلیت خود را به خانواده این استاد فرهیخته و جامعه علمی رشته علوم تربیتی در سراسر کشور اعلام می دارد. هرچند نام و یاد آن استاد فرهیخته برای تمام عمر در سطر به سطر مهارتهای آموزشی و پرورشی آثار مکتوب او باقی خواهد ماند . امیدوارم ضمن مطالعه اقدامات و مطالب نگارش شده در این شماره شاهد مشارکت بیشتر دانشجویان ، اساتید و معلمان رشته مطالعات برنامه درسی باشیم . امید که با معرفی اساتید و پیشکسوتان رشته برنامه درسی و معرفی آنها و سایر دانشجویان جدیدالورود این رشته به انجمن ما را در این مسیر بیش از پیش یاری کنید .

کانال ارتباطی با ما: (news2020association@gmail.com)

خلاصه ای از گفت و گو با دکتر حسین جعفری ثانی (دکترای تخصصی برنامه ریزی درسی از دانشگاه خوارزمی، عضو هیأت علمی گروه مطالعات برنامه درسی و آموزش دانشگاه فردوسی مشهد، مرتبه علمی دانشیار) که در خرداد ماه ۱۴۰۲ انجام گرفته است در اختیار مخاطبان قرار می گیرد:

۱- مأموریت اصیل رشته مطالعات برنامه درسی و به تبع آن انجمن مطالعات برنامه درسی به نظر شما چیست؟

در خصوص مأموریت اصیل رشته مطالعات برنامه درسی، آنچه که به نظر بنده می رسد این است که **مأموریت اصلی این رشته باید مثل همه رشته های علمی ارزیابی، انتقال و تولید و توسعه دانش برنامه درسی در سطح ملی و در سطح بین المللی، در درجه اول و سپس حل مشکلات اساسی آموزش و پرورش از طریق انجام پژوهش های متعدد و به ویژه مشکلاتی که مستقیماً مربوط به فضای یاددهی و یادگیری و کلاس درس یعنی مدیریت سه عنصر اصلی برنامه درسی در اجرا، مثل معلم، شاگرد و برنامه درسی است، باشد.** در این راستا قبل از حل این مشکلات و جستجوی راه حل های منطقی؛ شناسایی و تحلیل هم ضروری خواهد بود. بنابراین می توانیم بگوییم علاوه بر توسعه دانش و برنامه درسی در سطح ملی و در سطح بین المللی، مأموریت دیگری که به طور جدی برای این رشته قابل تصور است شناسایی، تحلیل و جستجوی راه حل ها برای حل مشکلات اساسی آموزش و پرورش است. در سنوات گذشته تاکنون علیرغم طراحی و تولید برنامه های تحولی در قالب اسناد بلند مدت و بالادستی، نشانه هایی از اثرگذاری جدی و نقش جدی این اسناد در موقعیت اصلی و قلب نظام آموزش و پرورش یعنی کلاس درس کمتر مشاهده شده است. شاید یکی از دلایل عمده توفیق کمتر چنین اسنادی، غفلت از توجه به شرایط و موقعیت های یاددهی- یادگیری در کلاس درس باشد. اسناد خیلی خوبی داریم، خوب نوشته شده، خوب فکر شده، خوب اندیشیده شده؛ اما وقتی موضوع حضور این اسناد و آثار و تأثیرگذاریشان در کلاس درس مطرح می شود، پای این اسناد لنگ است. بنابراین یک برنامه یا یک استراتژی مغفول در این زمینه، مغفول ماندن ظرفیت دانش برنامه درسی و متخصصان برنامه درسی در توجه به موقعیت های یاددهی- یادگیری در اجرای چنین اسناد و اسناد مشابهی است و این مأموریت باید احیا شود.

۲- متناسب با مأموریتی که برای این رشته و انجمن در نظر می گیرید وضع موجود این رشته در حال حاضر نسبت به گذشته چگونه است؟ و چقدر انجمن در تحقق و شکل گیری این وضع موجود نقش داشته است؟

در حال حاضر خوشبختانه ظرفیت بسیار بالا و مناسبی در ایران با توسعه و گسترش رشته مطالعات برنامه درسی در سطح دانشگاه های مختلف کشور و در مقاطع مختلف تحصیلات تکمیلی به وجود آمده که این مهم در یک دهه اخیر بسیار امیدوارکننده است. انجمن مطالعات برنامه درسی ایران به عنوان یکی از انجمن های علمی شناخته شده دانشگاهی در مقایسه با بسیاری از انجمن های مشابه، در یک دهه اخیر با برگزاری نوزده همایش موفق سالیانه و چندین همایش متعدد دیگر با کمک گروه های برنامه درسی و گروه های مرتبط و انتشار چندین نشریه تخصصی در دانشگاه های مختلف و برگزاری نشست های تخصصی مختلف که از قدیم ایلام و از ابتدای تأسیس انجمن که بنده در جریان هستم، توانسته است شرایط بسیار خوبی را برای این رشته پدید بیاورد.

۳- چگونه می توان رشته مطالعات برنامه درسی را به مأموریت اصلی و وضع مطلوب و ایده آل خود رساند؟ نقش انجمن چه خواهد بود و لازم است چه اقداماتی انجام دهد؟

به نظر بنده نهادینه سازی جایگاه این رشته در سطح نهادهای آموزشی اعم از آموزش و پرورش، آموزش عالی، صنعت و سایر بخش های جامعه و گسترش فعالیت ها و مأموریت های انجمن و به ویژه از منظر برنامه درسی در سطح ملی و بین المللی و توسعه تعاملات و همکاری های بین المللی با دپارتمان های برنامه درسی در اغلب دانشگاه های معتبر دنیا و فراهم آوردن فرصت تبادل استاد و دانشجوی و مشارکت اعضای انجمن در تولید آثار علمی تأثیر گذار در نشریات تخصصی معتبر بین المللی و همکاری در هیئت تحریریه این مجلات و همچنین خود انجمن مطالعات برنامه درسی ایران به عنوان یکی از انجمن های فعال در این حوزه، قطعاً با شبکه گسترده ای که امروزه در سطح کشور در این رشته وجود دارد، می تواند نقش مهمی ایفا کند. در این راستا، ممکن است تصویب قوانین حمایتی توسط مراجع قانونگذاری ضروری باشد. انجمن می تواند این مسیر را تسهیل کند و با پیشنهاد و تصویب قوانین لازم زمینه حضور و فعالیت متخصصان و دانش آموختگان برنامه درسی را در مدارس و نهادهای آموزشی فراهم نماید تا متخصصان این رشته راهبری برنامه های درسی را در مدارس بر عهده گیرند. بعضاً ممکن است خلاء قانونی وجود داشته باشد و تصویب این قوانین توسط مراجع قانونگذار، چه توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی و یا در صورت ضرورت در مجلس شورای اسلامی با پیگیری های انجمن، زمینه و امکان فعالیت اصلی دانش آموختگان این رشته در مدارس و سایر نهادهای آموزشی نه به عنوان معلم و آموزشگر بلکه به عنوان یک متخصص فراهم می شود و این رشته جایگاه خودش را بیش از پیش پیدا خواهد کرد و نقش بی بدیل خود را در راستای تحول در کیفیت نظام آموزشی ایفا خواهد کرد.

۴- نقش دانشجویان، فارغ التحصیلان، اساتید این رشته و به ویژه اعضای انجمن برای تحقق مأموریت اصیل رشته مطالعات چه خواهد بود؟

در خصوص نقش دانشجویان و فارغ التحصیلان و اساتید این رشته و اعضای انجمن برای تحقق مأموریت اصیل این رشته، چیزی که قابل گفتن است و مایه امیدواری است این است که خوشبختانه در حال حاضر خانواده و شبکه وسیعی از متخصصان و دانش آموختگان رشته مطالعات برنامه درسی و یا به عبارتی در برخی از دانشگاه ها به عنوان برنامه ریزی درسی در سطح کشور وجود دارند که اغلب این افراد شامل افرادی نخبه و دغدغه مند نسبت به مسائل آموزش و پرورش هستند و به ویژه در سال های اخیر بخش عمده ای از دانشجویان تحصیلات تکمیلی را دانش آموختگان دانشگاه فرهنگیان و معلمان تشکیل می دهند و این ظرفیت بسیار خوبی است که به تدریج می توان با وضع قوانین لازم و یا بازنگری در قوانین موجود از این ظرفیت بالا برای هویت بخشی به این رشته و دانشجویان و دانش آموختگان و اساتید و اعضای انجمن استفاده کرد و سپس امیدوار شد به اینکه با انجام مأموریت اصیل انجمن مطالعات برنامه درسی، یعنی توسعه دانش برنامه درسی و افق ها و مرزهای دانش این رشته و تبیین افق های نوین رشته و حل مشکلات اصلی نظام های آموزشی و کیفیت بخشی به برنامه های درسی در راستای سیاست های کلان در مدارس، تحولی واقعی محقق شود. این دانش آموختگان می توانند مأموریتی بی بدیلی در مدارس و نهادهای آموزشی در راستای کمک و راهبری به مدیران، معلمان و دانش آموزان در راستای اجرای موفقیت آمیز برنامه های درسی، سازماندهی بهینه برنامه های درسی، توسعه راهبردهای یاددهی-یادگیری به روز، ارزشیابی برنامه های درسی، اجرای بهینه پروژه هایی مثل درس پژوهی، اقدام پژوهی، جشنواره الگوهای برتر تدریس و تحلیل و شناسایی راهکارهایی برای اثربخشی این اقدامات در مدارس و به ویژه در کلاس های درس را بر عهده گیرند.

۵- آقای دکتر شما به عنوان یکی از اساتید پیشکسوت و فعال این رشته از اقدامات و تجربیات خود بفرمایید. و بفرمایید اعضای هیأت مدیره انجمن در این دوره، چگونه می توانند فعالیت های انجمن را بیش از پیش در جهت اعتلای هرچه بیشتر این رشته به کار گیرند؟

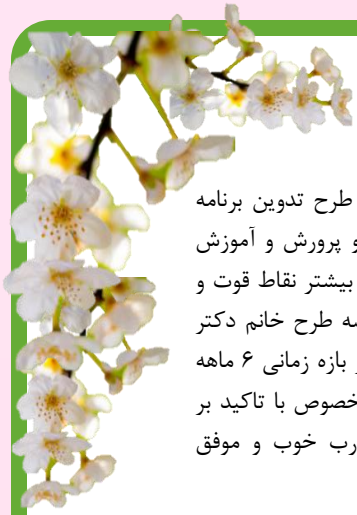
آخرین سؤال از اقدامات بنده بوده که من به عنوان عضو کوچکی از خانواده و شبکه بزرگ انجمن مطالعات برنامه درسی افتخار می کنم از ابتدا در برخی از همایش های انجمن مستقیماً و یا بعضاً غیر مستقیم مشارکت داشتم و در تعدادی از نشریات مرتبط به عنوان عضو هیئت تحریریه فعالیت کردم. اقدامات و تجربیات بنده اغلب در قالب مقالات در نشریات مختلف، در همایش های مختلف و یا اقدامات به عنوان راهنمایی و هدایت رساله ها و پایان نامه های تحصیلات تکمیلی این رشته در وبگاه شخصی اینجانب در سایت دانشگاه فردوسی مشهد قابل رؤیت است. اما انجمن در این دوره با ظرفیت بالای اعضای خود در سطح ملی و با ایجاد شعبات استانی و پیوند متخصصان برنامه درسی در قالب شبکه مطالعات

برنامه درسی می تواند زمینه تحول در برنامه های درسی را که به نظر بنده حلقه مفقوده اغلب اسناد تحولی است را به خوبی فراهم آورد. اسناد تحولی و بالادستی، اسناد بسیار خوب، جامع، فراگیر هستند و زحمات بسیار زیادی بابت تولید این اسناد و سیاست گذاری های مرتبط با آن ها کشیده شده است، اما نوبت اجرا که فرا می رسد و پیگیری نقش این اسناد در کلاس درس، این اسناد کمتر در کلاس های درس تجلی پیدا کرده اند یا از تأثیر گذاری این اسناد و نقش آفرینی آنها در کلاس های درس کمتر اثری مشاهده می شود. شاید یکی از اقدامات در این راستا این باشد که در حال حاضر به اینکه این اسناد چگونه با موفقیت اجرا بشوند، بیندیشیم و چاره لازم را پیدا کنیم. به عنوان سخن پایانی و پیشنهاد؛ من تصور می کنم وقت آن است که به جای پرداختن به اسناد بالادستی که در حال حاضر کم هم نیستند (آخرین سند، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سند برنامه درسی ملی)، با استفاده از ظرفیت این اسناد برای بهبود یا برای تحقق بهینه در اجرا، به تحول در فعالیت های مرتبط با برنامه های درسی در کلاس درس، اعتباربخشی و اعتماد بخشی به نقش و جایگاه معلم در این خصوص بپردازیم. انجمن برنامه درسی می تواند به عنوان یکی از فعالیت های پیش روی خودش به این موضوع به طور جدی فکر کند که چگونه می توان معلم را به عنوان یک عنصر اصلی برنامه درسی؛ حتی در سیاستگذاری، در طراحی، در تدوین، در اجراء و در ارزشیابی برنامه های درسی مشارکت داد و سرمایه گذاری و سیاستگذاری جدی روی معلم صورت گیرد تا شاهد تحول نوین باشیم. به نظر بنده، اگر بهترین و جامع ترین اسناد نوشته بشوند و در سطح یک سند باقی بمانند و در کلاس درس تحولی ایجاد نشود هیچ تغییری با تحول مثبتی در نظام آموزشی رخ نخواهد داد. شاید هنوز در کلاس های درس ما نقش معلم، نقش شاگرد، نقش برنامه درسی کلاس چندان با دو یا سه دهه گذشته ندارد و باز هم تأکید می کنم که وقت آن است که انجمن بتواند به این مهم بپردازد که:

چگونه متخصصان برنامه درسی در کنار معلمان و دانش آموزان و با حمایت انجمن مطالعات برنامه درسی نقش اصلی خودشان را در تحول نظام آموزش و پرورش ایفاء کنند. به علاوه در این برهه از زمان و با وجود تحولات و ظهور افق های نوین پیش روی دانش برنامه درسی در جهان، توسعه و گسترش تعاملات بین المللی و استفاده از ظرفیت های بین المللی در جهت ارتقای این رشته و هویت بخشی به دانشجویان و پژوهشگران و متخصصان این رشته را نیز به عنوان برنامه های پیش روی انجمن پیشنهاد می کنم.

با آرزوی سلامتی و موفقیت روزافزون برای همه خدانگه دار.

❖ **جلسه چهل و ششم «تاریخ ۲۸ فروردین»:** در این جلسه نقد عملکرد انجمن در سال ۱۴۰۱ و بررسی طرح تدوین برنامه راهبردی نه ساله انجمن در دستور کار قرار گرفت. در مجموع نظرات اعضا بر حفظ جایگاه انجمن در آموزش و پرورش و آموزش عالی، پیگیری برای به ثمر رساندن برخی از مواردی که در سال ۱۴۰۱ به نتیجه نرسیدند و تلاش برای تحکیم بیشتر نقاط قوت و رفع ضعف‌های موجود و محقق ساختن اهداف انجمن و ثبات دستاوردهای آن استوار بود. در بخش دیگر جلسه طرح خانم دکتر رشیدی، عضو هیئت علمی موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی درباره تدوین برنامه راهبردی ۹ ساله در بازه زمانی ۶ ماهه برای انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در ۷ گام ارائه شد و اعضای هیئت مدیره نیز نظرات خود را در این خصوص با تاکید بر تهیه برنامه‌ای پویا مبتنی بر نیازسنجی، آسیب‌شناسی دقیق از وضعیت گذشته و فعلی، بهره‌گیری از تجارب خوب و موفق انجمن‌های دیگر، شناسایی موانع موجود و ... بیان کردند.

❖ **جلسه چهل و هفتم «تاریخ ۱۱ اردیبهشت»:** در این جلسه هم فکری درباره برگزاری مراسم گرامی‌داشت مرحوم دکتر حسن شعبانی، بررسی عملکرد و مسائل مربوط به کمیته مرکزی معلمان و بازنگری آیین نامه کمیسیون توسعه شعب در دستور کار قرار گرفت. همراهی و مشارکت انجمن با دانشگاه علامه طباطبایی و همچنین خانه اندیشمندان برای برگزاری مراسم یادبود دکتر حسن شعبانی از جمله تصمیمات اتخاذ شده این جلسه بود. در ادامه آقای فلاحت‌داری رئیس کمیته معلمان به بیان برخی مسائل و چالش‌های موجود در کمیته پرداختند و پس از آن اعضای هیئت مدیره به بیان نظراتشان در این خصوص از جمله تهیه مانیفستی جهت تصمیم‌گیری درباره مسائل مربوط به کمیته معلمان، ایجاد ارتباط بین کمیته معلمان و آموزش و پرورش و پیگیری برای برگزاری جلسه حضوری کمیته معلمان و مسئولان آموزش و پرورش و ... پرداختند. در این جلسه آیین نامه شعب استانی مورد بازنگری قرار گرفت. همچنین دکتر عراقیه نیز از برگزاری کرسی «جایگاه TPACK در تربیت معلم ایران و نقد آن» به مناسبت هفته معلم و آموزش در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ماه ۱۴۰۲ خبر داد که دکتر فرهاد سراجی به عنوان ارائه‌دهنده این نشست، دکتر عباس قلتاش و دکتر مرجان کیان به عنوان ناقدان نشست و دکتر عراقیه به عنوان دبیر نشست در این جلسه حضور می‌یابند.

❖ **جلسه چهل و هشتم «تاریخ ۱۸ اردیبهشت»:** در این جلسه بررسی درخواست تأسیس شعبه انجمن مطالعات برنامه درسی در شهرهای بوشهر و شهر کرد در دستور کار قرار گرفت. تصمیم برای برگزاری مراسم بزرگداشت دکتر حسن شعبانی در خانه اندیشمندان علوم انسانی با مشارکت انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در تاریخ ۳ خرداد ماه به صورت حضوری، برنامه‌ریزی برای بزرگداشت پیشکسوتان رشته برنامه درسی و دیدار با آنها و همچنین تدارک برنامه‌هایی با استادان پیشکسوت به منظور استفاده از تجارب و دانش آنها از جمله تصمیمات اتخاذ شده انجمن در این جلسه بود.

❖ **جلسه چهل و نهم «تاریخ ۲۵ اردیبهشت»:** برنامه ریزی برای طراحی و اجرای رویداد هفته آموزش در ایام گرامی‌داشت مقام معلم برای سال آینده و برنامه ریزی برای نکوداشت و تقدیر از پیشکسوتان حوزه تعلیم و تربیت در دستور کار این جلسه قرار گرفت. ابلاغ و صدور حکم برای دکتر حسن ملکی به عنوان دبیر همایش بیستم پس از دریافت پاسخ مثبت رسمی از سوی دانشگاه علامه طباطبایی و تهیه تفاهم‌نامه انجمن برای همایش‌ها در کمیسیون، سخنرانی آقای دکتر مهرمحمدی، آقای دکتر عراقیه، آقای دکتر تقی پورظهیر و آقای دکتر فتاحی و اجارگاه از طرف انجمن در مراسم بزرگداشت دکتر حسن شعبانی که سوم خرداد ماه ساعت ۱۷ در خانه اندیشمندان برگزار خواهد شد از دیگر تصمیمات انجمن بود. برگزاری نشست با کمیته معلمان و مسئولان آموزش و پرورش در نیمه دوم خرداد ماه، اتخاذ تصمیم نهایی در خصوص چگونگی اجرای رویداد هفته آموزش در ایام گرامی‌داشت مقام معلم برای سال آینده پس از ارائه گزارشی از جشنواره آموزش علوم پزشکی و ارائه پیش نویس آئین نامه باشگاه مفاخر و پیشکسوتان رشته از تصمیمات مهم دیگر بود. همچنین مقرر شد نامه‌ای از جانب انجمن به دانشگاه مازندران برای برگزاری سومین همایش اشتغال و برنامه درسی ارسال شود. همچنین مصوب شد تا گزارشی از وضعیت فعالیت شعبه‌هایی که تاکنون مجوز گرفته‌اند تهیه شود و اطلاع‌رسانی برای ایجاد شعبه در استان‌های متقاضی شعبه صورت گیرد.

❖ **جلسه پنجاه «تاریخ ۱ خرداد»:** در این جلسه تدوین نامه انجمن مبنی بر اعلام آمادگی این انجمن جهت کمک به عملیاتی نمودن ساحت تربیت اقتصادی و حرفه‌ای سند تحول بنیادین برای ارسال به وزارت آموزش و پرورش صورت گرفت. هم چنین درباره رویدادها و برنامه های مربوط به هفته پژوهش، مقرر شد آئین نامه ای تدوین شود و در همین راستا اعضاء نظرات خویش را بیان نمودند و مقرر شد گزارشی از کمیسیون پژوهش پس از برگزاری جلسه در خصوص برنامه های هفته پژوهش ارائه گردد.

❖ **جلسه پنجاه و یکم «تاریخ ۸ خرداد»:** در این جلسه بررسی پیش نویس آئین نامه کانون پیشکسوتان و مفاخر انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در دستور کار قرار گرفت. بعد از نکات گفته شده در جلسه، مقرر شد در متن پیش نویس آئین نامه تغییراتی ایجاد شود و سپس نسخه اصلاحی در هیئت مدیره ارائه شود تا درباره آن تصمیم گیری شود.

کردن دانش برنامه درسی در کلاس باشد. (۳) نتایج و دانش سازمان یافته پیرامون تم اصلی در هر شماره. (۴) مسائل و مشکلات حوزه تعلیم و تربیت از نگاه معلمان پیرامون تم اصلی در هر شماره.

آقای دکتر رحمت اله خسروی نیز در تشکیل معلم نامه ۴ آیتم را مهم شمردند

۱. تمرکز بر روی یافته های پژوهشی و هم رسانی آن در حوزه ی معلمی و پیرامون مسائل یادگیری و آموزش در یک مقطع خاص و با تاکید بر روی یک هدف خاص در هر شماره

۲. تجربه نگاری معلمان و مدیران که در خط مقدم عرصه ی آموزش هستند از روایت ها و بهره گیری تدابیر عملی از آنها (تدریس ها، پداگوژی، و الهام بخشی و شاگرد پروری)

۳. بهره گیری از نظر ورزی با متخصصان دانشگاهی که سبقه ی مدرسه ای دارند (منظور اساتید متخصصی است که معلم بوده اند یا معلم و معلمی را بشناسند)

۴. تشکیل هسته های پژوهشی (به پیشنهاد دکتر خسروی در طی یک سال و در هر شماره حداقل یک پژوهش با محوریت مسائل و مشکلات مبتلا به آموزشی با تلاش و همکاری اعضای کمیته ی معلمان به چاپ برسد)

امید که با فعالیت اعضای کمیته معلمان و راهنمایی اساتید و همچنین حمایت های مسئولین، گام های بزرگی در رسیدن به اهداف والای آموزشی و تربیتی کشور برداشته شود.

و من الله توفیق

کمیته مرکزی معلمان با تصمیم متخصصان انجمن مطالعات برنامه درسی ایران از سال ۱۴۰۱ شروع به فعالیت نمود که مشروح اخبار مرتبط با چگونگی عضوگیری اعضا و اسامی منتخبین و همچنین سخنرانی دکتر مهرمحمدی در خصوص اهداف، چستی و چرایی و در کل چشم انداز تشکیل این کمیته در شماره های قبلی خبرنامه انجمن مطالعات برنامه درسی به چاپ رسید در این شماره به گزارش عملکرد کمیته مرکزی معلمان در طی هفته های اخیر می پردازیم. از ابتدای تشکیل کمیته مرکزی معلمان تاکنون ۸ جلسه بصورت مجازی در فضای اسکایپ برگزار گردیده و مصوباتی حاصل تبادل نظر اساتید و اعضای کمیته بوده است که مهم ترین آن تعیین راهبردها و راهکارهای اجرایی در راستای اهداف درج شده در آیین نامه کمیته مرکزی معلمان بود.

از جمله اقدامات عملی، برگزاری جلسه ی حضوری اعضای کمیته با آقای دکتر امانی طهرانی دبیرعالی شورای آموزش و پرورش کشور بود که طی صحبت هایی لزوم توجه و برنامه ریزی برای کمیته معلمان در جهت پیشبرد اهداف والای آموزشی و تربیتی طرح گردید مواردی از قبیل: صحبت پیرامون هویت کمیته و شناساندن آن به معلمین کشور، معرفی و رسمیت بخشی به کمیته معلمان مرکزی معلمان در کشور، و همچنین دریافت حمایت هایی از طرف مسئولین کشور جهت پیشبرد هر چه بهتر اهداف کمیته معلمان. یکی دیگر از اقدامات مورد نظر کمیته ی مرکزی معلمان تشکیل فصلنامه ای به نام معلم نامه بود که در آن دیدگاه متخصصان عرصه تعلیم و تربیت در پایه های مختلف بررسی می شود. در تشکیل معلم نامه دکتر نرگس کشتی آرای ۴ بخش اصلی معلم نامه را شامل بخش های زیر برشمردند:

(۱) خروجی مطالب بررسی شده در کمیته که می تواند شامل مباحث تخصصی و ... کمیته باشد. (۲) تجارب معلمان در ارتباط با عملیاتی

جلسه ۳۰ فروردین ماه :

نشستی صمیمی با دکتر امانی دبیر کل محترم شورای عالی آموزش و پرورش

با حضور دکتر محسن فلاحتداری (رئیس کمیته مرکزی معلمان) و خانم دکتر حدیثه آبدری و آقای دکتر مجتبی سلطانی

به گزارش رئیس کمیسیون پژوهش انجمن، جلسات این کمیسیون در تاریخ های ۱ و ۱۵ اسفندماه ۱۴۰۱ و ۱ و ۲۲ خرداد ماه ۱۴۰۲ به صورت غیرحضوری و برخط به مدت ۲ ساعت با حضور اعضای کمیسیون پژوهش جناب آقای دکتر محسن آیتی، آقای دکتر کامبیز پوشنه، سرکار خانم دکتر زهرا نیکنام، آقای دکتر رحمت اله خسروی، خانم دکتر سمیه آل مراد، خانم دکتر فاطمه زهرا احمدی و خانم دکتر نفیسه رفیعی (دبیر کمیسیون) برگزار شد. دکتر نرگس کشتی آرای رئیس کمیسیون پژوهش اهم تصمیمات کمیسیون را به شرح ذیل اعلام داشت:

۱- بررسی طرح های دکتر رایان راد از موسسه به گشت کارآمد، شامل طرح مدرسه خانواده محور و مدرسه کسب و کار بود:

طرح مدرسه خانواده محور تمرکز بر خانواده کودکان ۵ سال دارد، هدف اصلی این طرح، توانمندسازی خانواده ها در کمک به کودکان خود در سپری کردن بدون استرس و اضطراب دوره انتقال به مدرسه است. این طرح با هدف پیشگیری از آسیب های احتمالی وارد شده به کودک و خانواده در نتیجه عدم آمادگی مناسب، کودک را جهت این رویارویی مهیاتر خواهد کرد و تجاربی زیبا با نشاط و آرامش را برای کودک به ارمغان خواهد داشت. در این خصوص ضمن تاکید بر توجه به این مهم طراحی این دوره به صورت مشترک با موسسه به گشت کارآمد در دستور کار قرار گرفت.

۲- طرح مدرسه کسب و کار ویژه دانش آموزان دوره اول و دوم متوسطه شامل:

(الف) مدرسه کسب و کار ساختمان با هدف آموزش کاربردی دانش آموزان علاقمند به معماری، طراحی داخلی، طراحی منظر و ساخت و ساز (ضرورتی ندارد آموزش کارآمد را تا دانشگاه به تاخیر بیندازیم) (ب) مدرسه کسب و کار دانش بنیان با هدف آموزش کاربردی دانش آموزان علاقمند به اقتصاد دانش بنیان با استارت آپ، برنامه نویسی، هوش مصنوعی و فناوری اطلاعات. (ج) مدرسه کسب و کار بازرگانی با هدف آموزش کاربردی دانش آموزان علاقمند به زبان بازرگانی، بازاریابی و تجارت بین المللی. (د) مدرسه کسب و کار ورزشی با هدف آموزش ورزش با دید حرفه ای از بازیکنی تا مربیگری و داوری. با رشته والیبال و سوارکاری کار را آغاز خواهیم کرد. همکاری مشترک در مورد مدارس کسب و کار هم تصویب و در دستور کار قرار گرفت.

۳- اهم تصمیمات در جلسات ا خردادماه ۱۴۰۲ پیرامون بازننگری آیین نامه انتخاب رساله دکتری برتر در حوزه برنامه درسی (جشنواره دکتر علی شریعتمداری) اختصاص داشت. این جشنواره دو دوره در سالهای ۹۷ و ۱۴۰۰ برگزار شده است. اصلاحات مورد نظر عبارت بودند از:

(الف) تاکید و توجه به مسأله اصالت ایده و موضوع رساله دفاع شده که در مرحله اول داوری مورد تاکید قرار گیرد و ملاک ورودی رساله جهت ورود به فرایندهای داوری مرحله دوم و سوم باشد. (ب) چگونگی پرورش ایده و کاربست یافته های پژوهشی که در مرحله دوم داوری مورد تاکید قرار گیرد. (ج) رساله ای که با عقد قرارداد پژوهشی و بر اساس نیاز و سفارش نهادهای بیرون دانشگاه به تصویب رسیده و انجام شده است و حل مسأله اصیل را در میدان عمل مد نظر قرار داده است. در بخش امتیازهای عینی با حداکثر ۷ امتیاز مورد توجه قرار گیرد.

۴- اهم تصمیمات در جلسه ۲۲ خردادماه در مورد نگاشت آیین نامه برگزاری همایش های سالانه انجمن با دانشگاه ها عبارتند از:

(الف) انتخاب تم همایش براساس مقتضیات و مسائل برنامه درسی و پیشنهاد به هیات مدیره انجمن. (ب) انتخاب دانشگاه های علاقمند به برگزاری همایش و پیشنهاد به هیات مدیره انجمن. (ج) انتخاب دبیر علمی و اجرایی همایش و پیشنهاد به هیات مدیره انجمن. (د) انتخاب کمیته علمی ترکیبی همایش از بین گروه تخصصی دانشگاه و اعضای انجمن با هماهنگی دبیر علمی همایش. (ه) تنظیم مجموعه انتظارات انجمن و دانشگاه و تنظیم تفاهم نامه فی مابین.

گزارش سومین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی راهبردی انجمن

در ادامه این جلسه مصوب گردید تا یک کمیته راهبردی با معرفی اعضای انجمن و متخصصان رشته در راستای تدوین برنامه راهبردی انجمن تشکیل شود. در این جلسه بر ارتقا و به‌روزرسانی سایت انجمن تاکید شد و تصمیم گرفته شد تا سایت با اطلاعات موردنیاز بخش‌های مختلف به‌روزرسانی شود؛ از جمله اینکه وظایف کمیسیون‌ها و گروه‌های مطالعاتی و اطلاعات مربوط به هر گروه به صورت مجزا پس از تایید شورای راهبردی انجمن، روی سایت قرار گیرد.

همچنین مصوب شد تا شاخصی برای کانال‌های علمی ایجاد شده مرتبط با رشته مطالعات برنامه درسی در فضای مجازی در نظر گرفته شود تا در صورت مطابقت محتوای این کانال‌ها با شاخص‌های انجمن اطلاع‌رسانی شوند.

سومین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی راهبردی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران با حضور دکتر کرمی، دکتر کشتی آرای، دکتر آیتی، دکتر رشیدی، دکتر اسلامیان ۱۵ اسفند ماه ۱۴۰۱ به صورت الکترونیکی و برخط تشکیل شد.

به گزارش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران؛ در این جلسه بررسی طرح برنامه راهبردی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در دستور کار قرار گرفت. در ابتدای جلسه طرح برنامه راهبردی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران توسط خانم دکتر رشیدی عضو هیات علمی موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی در ۷ گام ارائه و مورد بررسی قرار گرفت. بنابراین مصوب شد برنامه راهبردی انجمن در بازه زمانی ۶ ماهه و به صورت نه ساله برای سه دوره انجمن با قابلیت انعطاف‌پذیری در سال‌های بعد تدوین شود.

انتصاب

دکتر عموعابدینی (معاون آموزشی وزارت علوم)، در حکمی دکتر فرهاد سراجی عضو هیأت علمی دانشگاه بوعلی سینا را به عنوان "عضو کمیته تحول آموزش، یادگیری الکترونیکی و فناوری‌های نوین" منصوب کرد.

در متن این حکم آمده است: نظر به تعهد و تخصص حضرتعالی، به مدت یک سال به عنوان "عضو کمیته تحول آموزش، یادگیری الکترونیکی و فناوری‌های نوین" منصوب می‌شوید.

منبع: بسنا (پایگاه خبری دانشگاه بوعلی سینا) <https://basna.ir/>

بیستمین همایش ملی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

به گزارش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران؛ بیستمین همایش ملی انجمن با عنوان «برنامه درسی و عدالت» در تاریخ ۹ و ۱۰ اسفندماه در دانشگاه علامه طباطبایی تهران برگزار خواهد شد.

دبیر علمی بیستمین همایش ملی انجمن برنامه درسی، آقای دکتر حسن ملکی، عضو هیئت علمی گروه برنامه‌ریزی درسی دانشگاه علامه طباطبایی می‌باشند و دبیر اجرایی همایش دکتر علیرضا صادقی از اعضای هیئت علمی گروه برنامه‌ریزی درسی دانشگاه علامه طباطبایی هستند. محورهای همایش، مهلت ارسال آثار، اعلام نتایج داوری آثار و دیگر اطلاعات تکمیلی از طریق سایت و کانال انجمن اطلاع‌رسانی خواهد شد.

رویداد ساخت ایران (بخش ویژه هنرستان ها)

معاونت آموزش متوسطه با همکاری قرارگاه اجرایی سازی سند تحول برگزار می کند:

رویداد ساخت ایران «بخش ویژه هنرستان ها»

جهت ارسال توانمندی های تولیدی و خدماتی پس از ثبت نام در سایت (الف تا) به نشانی alefta.ir گروه هنرستان های فنی و حرفه ای و کار دانش را انتخاب نمایید و نسبت به ارسال اثر خود اقدام نمایید.

فراخوان کمیسیون توسعه و شعب استانی

کمیسیون "توسعه و شعب استانی" انجمن مطالعات درسی ایران، به منظور معرفی تخصص برنامه درسی به مخاطبان در سطح ملی، تشکیل شده است. هدف این کمیسیون توسعه فعالیت های انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در استان ها و نهادهای آموزشی مرتبط با امر برنامه ریزی درسی است.

به گزارش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران؛ در راستای سیاست های گسترش و معرفی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در سراسر کشور و مشارکت همه جانبه متخصصان برنامه درسی و آموزش، این انجمن جهت تاسیس شعب استانی خود فراخوان صادر کرد، از این رو از کلیه اعضای محترم انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در سراسر کشور به ویژه در استان های خراسان شمالی، خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان، یزد، خوزستان، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، گیلان، البرز، قزوین، زنجان، سمنان و گلستان، دعوت به عمل می آید که در صورت تمایل به فعالیت در شعب استانی، برنامه ها و بیوگرافی خود را حد اکثر در پنج صفحه به دبیرخانه انجمن (سرکار خانم دکتر زهرا اسلامیان) ارسال نمایند.

ارسال فایل به دبیرخانه انجمن با یکی از روش های زیر صورت گیرد:

۱- ارسال به شماره انجمن از طریق ایتم:

۰۹۰۱۶۹۶۱۸۰۲

۲- ارسال به ایمیل انجمن:

info@icsa.org.ir

لازم به ذکر است پس از بررسی برنامه ها و رزومه افراد متقاضی از سوی هیئت مدیره انجمن، مجوز تاسیس شعبه انجمن در آن استان صادر خواهد شد.

انجمن مطالعات برنامه درسی ایران درگذشت دکتر حسن شعبانی گیل چالان، این استاد برجسته و بزرگ و این معلم خوش خلق و توانمند را به خانواده عزیز ایشان، فعالان عرضه تعلیم و تربیت و جامعه فرهیخته فرهنگی و دانشگاهی کشور تسلیت عرض می‌نماید.

گذری کوتاه در خصوص زندگی علمی استاد:

دکتر حسن شعبانی گیل چالان تحصیلات خود را در رشته علوم تربیتی در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد ادامه و دکتری خود را در رشته برنامه درسی از دانشگاه تربیت مدرس دریافت نمود. وی در سراسر فعالیت‌های معلمی و دانشگاهی خود، اولویت را به نقش معلم و مربی بودن می‌داد و در کنار چاپ کتاب‌های بسیار ارزشمند در حوزه مهارت‌ها و فنون تدریس و مقالات علمی متعدد، به پرورش خیل عظیمی از دانشجویان در تمام مقاطع کارشناسی، ارشد و دکتری در کشور همت گماشت.

ایشان پس از سال‌ها تلاش و کوشش در مسئولیت‌های اجرایی و علمی در دانشگاه علامه طباطبایی و نائل آمدن به بازنشستگی، در کنار فعالیت‌های خود به عنوان یک اندیشمند و به عنوان حامی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، همکاری خود را به عنوان عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر ادامه داده و بیش از یک دهه در این دانشگاه نیز به پرورش دانشجویان تحصیلات تکمیلی ارشد و دکتری همت گماردند. وی به عنوان یک معلم موفق و دارای علاقه وافر به تدریس و آموزش در طول بیش از ۵ دهه عمر ثمربخش خود به پرورش معلمان و دانشجویان سراسر کشور در دانشگاه علامه طباطبایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر، مراکز تربیت معلم و کارگاه‌ها و جلسات متعدد در اقصی نقاط دور و نزدیک کشور پرداخت.

ایشان از اساتید خوش‌خلق، موفق و عاشق کار خودشان بودند، از تدریس لذت می‌بردند و بدون تردید بسیاری از اساتید و معلمان و دانشجویان کشور به صورت مستقیم و یا از طریق کتب ایشان به صورت غیر مستقیم دانشجوی ایشان محسوب می‌شدند.

بخشی از آثار و کتاب‌های دکتر حسن شعبانی گیل چالان شامل کتاب روش تدریس پیشرفته (آموزش مهارت‌ها و راهبردهای تفکر)، مهارت‌های آموزشی: روش‌ها و فنون تدریس و کتاب مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روش‌ها و فنون تدریس) جلد اول و دوم می‌باشد.

دکتر شعبانی معتقد بودند یک دانشجوی ساعی باید با جدیت و همواره به دنبال یادگیری باشد و به صورت مداوم توانایی‌های خودش را افزایش دهد. ایشان هیچ‌وقت از یادگیری دست نمی‌کشیدند و درس‌هایی را تدریس می‌کردند که خود به آن درس‌ها

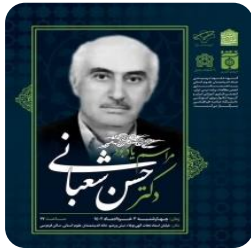
علاقه داشتند و توانایی زیادی در زمینه انتقال مطالب و مفاهیم آن دروس در خود احساس می‌کردند. در زمینه روش‌های جدید و نوین تدریس مطالعه می‌کردند و معتقد بودند یک معلم موفق هیچ‌وقت احساس نمی‌کند که زمان یادگیری به پایان رسیده است.

ایشان سعی می‌کرد شاگرد خودش را به خوبی بشناسد و مطالب را به گونه‌ای ارائه کند که برای ایشان مفید باشد. بدون تعارف و صراحتاً باور داشت که دانشجوی ساعی می‌تواند در هر جنبه‌ای تغییرات مثبت ایجاد کند و به جای مقصر دانستن عوامل بیرونی تلاش کند روی خودش کار کند و قوی‌تر و بهتر شود. در رابطه با محدودیت‌ها و نشدن‌ها در کلاس حرف نمی‌زد و به شاگردان خودش امکانات فراوان موجود در جهان و توانایی‌های انسان و قدرت ذهن بشر را یادآوری و این روحیه را ایجاد می‌کرد که انسان از پس انجام هر کاری بر می‌آید.

هنوز روحیه بانشاط و اخلاق خوب و فضای بانشاط تدریس که از ویژگی‌های روحیه خوب این معلم بزرگ بود، در ذهن بسیاری از دانشجویان کلاس ایشان تداعی می‌شود و جمله پرتکرار و دلنشین ایشان به دانشجویان‌شان و زمانی که آنان را خطاب می‌داد با لحنی شیرین و پدرا نه می‌گفت: "ببین عزیز من ... " و بعد راهنمایی‌های خود را ادامه می‌داد.

روحش شاد و راهش پر رهرو باد

مراسم یادبود دکتر حسن شعبانی توسط گروه علوم تربیتی خانه اندیشمندان علوم انسانی با همکاری انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، انجمن فناوری آموزشی ایران و گروه تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبایی چهارشنبه ۳ خرداد ماه ۱۴۰۲ ساعت ۱۷ در سالن فردوسی خانه اندیشمندان علوم انسانی به صورت حضوری در حضور خانواده محترم ایشان برگزار گردید.

در این مراسم بعد از قرائت آیاتی از کلام الله مجید و پخش سرود جمهوری اسلامی ایران، اعضاء هیات علمی و اندیشمندان متعدد علوم تربیتی شامل آقای دکتر مهر محمدی، آقای دکتر زارعی، آقای دکتر آرمند، آقای دکتر رهنما، آقای دکتر عراقیه، آقای دکتر صادقی، آقای دکتر نیلی احمد آبادی، آقای دکتر جوادی پور و آقای دکتر نوروزی و همچنین تعدادی از دانشجویان ایشان در خانه اندیشمندان علوم انسانی به بیان ویژگی های شخصیتی و حرفه ای و ذکر خاطراتی از آقای دکتر شعبانی پرداختند در پایان این جلسه تقدیم یادبود انجمن مطالعات برنامه درسی ایران به خانواده محترم آقای دکتر حسن شعبانی تقدیم شد.

« با نام خداوند حکیم »

در رثای دکتر حسن شعبانی عزیز

خبر درگذشت او در تنهایی و غریبی بسیار آزار دهنده بود و افسوس عمیق رفتنش را عمیق تر کرد. گمان می‌کنم پس از تحمل داغ جانسوز فرزند نازنینش کنج عزلت گزید و دیگر در محافلی که با حضورش به آن‌ها رونق و جلا می‌بخشید ظاهر نشد. آری، دکتر حسن شعبانی مقید به نشاندن گل لیخن بر لبان مخاطب بود و آن قدر با ظرافت و شیرینی این کار را انجام می‌داد که تو در هنرش درمی‌ماندی. بخشی از هنرمندی‌اش اکتسابی نبود و از ته‌لپجه‌ی زیبای گیلکی او نشأت می‌گرفت که چاشنی بی‌نظیری برای همه لحظات طنزآش بود و طنزش را جذاب تر و دلنشین تر می‌کرد. خودش بارها تعریف می‌کرد که این بخش جدانشدنی از وجودش بعضا چه ددرسرهایی نیز برایش به‌همراه داشته است. چرا که عده‌ای مامور ترویج عبوسی و روابط خشک و غیر عاطفی در محیط علمی هستند. همان‌ها که سرور و بشاشیت را نمی‌فهمند و با آن رابطه‌ای ندارند. یا چه بسا با کج اندیشی در دایره محرمات جانمایی می‌کردند. من فکر می‌کنم روح دکتر شعبانی هم‌اکنون نیز در آسمان‌ها با فرشتگان و ملائک سرگرم بیان خاطرات و قصه‌هایی از همین دست است و برای آن‌ها از همان بزم‌های زمینیان برپا کرده است.

باری، چند سالی بود که با پایان تحصیلات از امریکا به ایران بازگشته بودم و در دانشگاه تربیت مدرس به اجرای دوره دکتری رشته مطالعات برنامه درسی مشغول بودم. آوازه استاد شعبانی و آثارش به‌عنوان یکی از استادان خوشنام علوم تربیتی کشور با کتاب‌هایی پرفروش به گوشم خورده بود. اما شخصا حشر و نشر چندانی با او نداشتم. تا طرحی با عنوان دانشجویی در وزارت علوم وقت (به گمانم در اوایل دهه ۷۰) تصویب شد. به موجب این طرح مربیان با سابقه دانشگاه‌ها می‌توانستند تحت شرایط ویژه‌ای در دوره‌های دکتری تخصصی مرتبط ثبت نام کنند و ارتقاء مرتبه یابند. این‌جا بود که دکتر شعبانی با تعدادی از دیگر از مربیان دانشگاه‌ها به تربیت مدرس آمدند و در آن زمان ادامه تحصیل در دوره دکتری مطالعات برنامه‌ی درسی را برگزیدند. انس و الفت بیشتر من با زنده یاد دکتر شعبانی در این بستر اتفاق افتاد. علاوه بر درس‌های متعددی که با من داشتند تصمیم گرفتند رساله دکتری را هم انجام دهند و مدرک دکتری تخصصی دریافت کنند (چون مدرک دانشجویی به‌گونه‌ای تعریف شده بود که نیاز به گذراندن رساله نبود). تصور کنید من در دهه ۴۰ زندگی با استادی شناخته شده سروکار پیدا کرده‌بودم که مو سپید کرده بود و متواضعانه در کلاس‌های من در کسوت دانشجو می‌نشست و دست‌کم برای این که من حس بدی پیدا نکنم نشان می‌داد که مباحث برایش تازگی دارد. دکتر شعبانی در همین ایام در تربیت مدرس نیز به تدریس دروس موسوم به مدرسی اشتغال داشت و تا آنجا که یادم هست کلاس‌های مدرسی او برای مخاطب که دانشجویان رشته‌های گوناگون (و لذا کاملا ناهمگون) بودند با استقبال خوبی مواجه بود. دانشجویان رشته‌های مختلف در این دروس ثبت نام می‌کردند تا تربیت مدرس علاوه بر مدرک تخصصی به آن‌ها مدرک صلاحیت مدرسی نیز بدهد. داشتن این مدرک در جذب و در تعیین حقوق و مزایا اثر مثبتی داشت.

پس از فارغ‌التحصیلی نیز سال‌های متمادی از سر لطف و مهربانی روزهایی که برای تدریس به دانشگاه تربیت مدرس می‌آمد به دفتر من سری می‌زد و من را مهمان لحظات ناب و انرژی بخشی می‌کرد که در خلق آن‌ها تبحر خاصی داشت. این یادداشت را بلافاصله پس از آن که خبر حزن‌آور پرواز او را شنیدم قلمی کردم. شاید از جمله بدین امید که با ذکر نام و یادش غفلت و تقصیر در تاخیر را بر من ببخشد. تلاش هم خواهیم کرد نشان مزار او را بیایم و دیداری با او تازه کنم.

خدایش رحمت کند و سیرهایش مداوم داشته باشد.

محمود مهرمحمدی (۸ اردیبهشت ۱۴۰۲)

تدریس الگوریتمی و بدون فاعلیت و عاملیت معلم، تدریس رباطیک است و از خلق ارزش مورد انتظار یا همان تسهیل‌گری برای تربیت به معنای واقعی کلمه عاجز است. (گرچه شاید با هوش مصنوعی نسل جدید ربات‌ها هم بتوانند به معنای مصطلح رباطیک عمل نکنند!)

تدریس هنرمندانه می‌خواهد بگوید این فرایند را به چیزی فراتر از قواعد و الگوریتم‌ها، که در جای خود محترم‌ان و می‌توانند کاتالیزور تدریس اثربخش باشند، نیازمند است. برای استاد ملتزم به تدریس هنرمندانه قواعد برخاسته از پژوهش‌های میدانی گرچه خوب و مفید هستند، اما "حجت معلمی" نیستند. آموزش موثر و موفق لاجرم خلاقیت و بالبداهگی در اشکال گوناگون را طلب می‌کند. به ما می‌فهماند که بکار بستن رویه‌های تجویزی به‌نام قاعده علمی تدریس و احساس دست‌وپا بسته بودن معلم در برابر آن‌ها، کسالت بار و در نتیجه زائل کننده شوق یادگیری است. همچنان که غالب کلاس‌های دانشگاهی ما کسالت بار هستند. پس تدریس هنرمندانه را به خوشمزگی (به معنای لودگی و دلچک بازی در کلاس و فرایند تدریس) فروکاستن عین کج‌فهمی نسبت به حقیقت آن است.

تاکید می‌کنم که تدریس گرم و اصطلاحاً خوشمزه تنها یکی از وجوه یا دلالت‌های تدریس هنرمندانه است، اما برخورداری تدریس از همین تک ویژگی، آشکارا بر تدریس سرد و بیمزه ترجیح مطلق دارد. چون برای مخاطب شوق انگیز و لذت‌بخش است. اما، ابعاد دیگری هم بر تدریس هنرمندانه بار می‌شود که از جمله در تبیین ایزنر آمده (۴ وجه) و من هم وجه پنجمی با عنوان "ادراک متخیلانه از موقعیت" به آن اضافه کرده‌ام... طنز و شوخ طبعی جلوه‌ای از بعد دوم تدریس هنرمندانه به روایت ایزنر است که من نام این بعد را "شم معلمی" گذاشته‌ام و می‌توان آن را رفتار منبعث از "قضایات کیفی" مستمر و دم‌به‌دم معلم برای تغییر "حال کلاس در حال‌در لحظه" معرفی کرد. کلید فهم درست پارادایم تدریس هنرمندانه با ابعاد ۴ یا ۵ گانه آن هم‌انطور که می‌شود حدس زد، عاملیت، خلاقیت و نوآوری و تسلیم نبودن در برابر قواعد، عرف و کلیشه‌ها در روش است که وجهی از آن "شم معلمی" است و جلوه‌ای از "شم معلمی" هم شیرین‌سخنی و شوخ طبعی و بقول معروف "ادخال سرور" است

بخشی از این توانایی، اکتسابی و آموختنی هم هست و در تربیت معلم باید به آن توجه کنیم... بخش "کوششی" در مقابل بخش "جوششی".... در طراحی‌های آموزشی باید به آموزش چگونگی عجين کردن آموزش با طنز و شوخ طبعی توجه کرد. به معلمان و استادان باید آموزش داد تا بخش کوششی یا اکتسابی آن تحقق پیدا کند.

دکتر حسن شعبانی از این نظر در حد عالی توانایی بود... با تکثیر امثال او از برهوت آموزش‌گری در آموزش عالی رفته‌رفته فاصله می‌گیریم و این عرصه حیاتی به عرصه‌ای شاداب و سرسبز، دل‌پذیر و در نتیجه شوق‌انگیز برای یادگیرندگان تبدیل می‌شود. این میراث زیست حرفه‌ای دکتر شعبانی است. باید ان را پاس بداریم و قدر بدانیم.

☞ روحش شاد و آرامش ابدی همراه حیات اخروی او باد. انشاءالله ☞

سخنرانی پروفسور دکتر محمود مهر محمدی (پیشکسوت و عضو هیات مدیره ی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران) در خانه اندیشمندان علوم انسانی به مناسبت «مراسم یادبود دکتر حسن شعبانی» (سوم خرداد ۱۴۰۲)

کلاس‌های درس ما نوعاً از طنز و شوخ طبعی تهی است. این یکی از وجوهی است که برای توضیح پدیده برهوت نوآوری در آموزش‌گری دانشگاهی می‌توان به آن توجه داد. قصه پر غصه برهوت این است که آموزش‌ها نوعاً از خلاقیت و نوآوری بهره‌ای نبرده و یکی از ابعاد آن، بی‌بهره بودن از طنز و شیرینی کلام است. مثل این‌که در تصور سنتی ما از آموزش اکادمیک اصل "هرچه تلخ‌تر و عبوس‌تر بهتر" حاکم است!!! طنز و شیرین سخنی استاد یک هنر است و در قاب پارادایم "تدریس هنرمندانه" جا می‌گیرد. یعنی قابی که معلم را به عاملیت و سوژگی خاصی فرامی‌خواند.

جالب و البته موجب تعجب و تاسف است که برخی استادان تدریس شناس! تدریس هنرمندانه را به باد نقد می‌گیرند چون معتقدند از آن فقط دعوت به خوشمزگی یا لودگی شنیده می‌شود و جز این معنای دیگری ندارد! و ادامه نیز می‌دهند که در عوض تدریس باید بر مبنای "قواعد متقن برگرفته از نظریه و پژوهش" انتظام یابد. کاملاً علمی و الگوریتمیک و رها از اقتضائات بافت و موقعیت پداگوژیک بشود تا وجاهت پیدا بکند و به‌عنوان یک حوزه اکادمیک قابل معرفی و نشر باشد. به عبارت دیگر با پوشاندن ردای علمی بر قامت تدریس، متخصصان این حوزه با اتخاذ تصمیم‌های اصطلاحاً "منطبق بر کتاب"، از احساس حقارت و صغارت در برابر رشته‌ها و تخصص‌های دیگر مانند پزشکی خود را رهایی بخشند!

باید به این دسته از استادان گفت که تدریس هنرمندانه دلالت، منطق و معنای دیگری دارد. در این پارادایم اتفاقاً به‌دلیل باور به پیچیدگی مضاعف فرایند یاددهی یادگیری است مداخله‌های بالبداهه و شجاعت عدول از قواعد و الگوریتم‌ها فرازمانی و فراخوانی با اتکاء و اعتماد به ظرفیت تفسیر و تامل معلم وجاهت و موضوعیت پیدا می‌کند. یعنی پیش‌فرض اساسی تدریس هنرمندانه این است که پدیده مورد بحث در عالی مرتبه ظرافت و پیچیدگی قرار دارد (حتی نسبت به پزشکی) و لذا قابل تحویل و تقلیل به مجموعه‌ای از قواعد و الگوریتم‌های مندرج در کتاب‌ها یا هندبوک‌ها و دستورالعمل‌ها نیست.

فصلنامه انجمن مطالعات برنامه درسی ایران شما را به مطالعه یادداشت ویژه این شماره، که توسط جناب دکتر سعید صفائی موحد(مشاور توسعه منابع انسانی شرکت ملی نفت ایران پژوهشگر و مدرس حوزه یادگیری محیط کار) با عنوان «دانشگاه، بردگی و بی مسئولیتی اجتماعی» به رشته تحریر در آمده است؛ دعوت می کند:

اگرچه تعاریف متعددی از مسئولیت اجتماعی سازمانی (CSR) عرضه شده است، اما شاید بتوان این مفهوم را به زبان ساده چارچوب اخلاقی دانست که بر اساس آن سازمانها ملزم هستند در جهت تامین منافع جامعه و محیط خویش اقداماتی را انجام دهند. بدیهی است مسئولیت زمانی معنا دار است که در قبال آن اختیار لازم وجود داشته باشد. حال شما انسانی را در ذهن خویش مجسم کنید که وظایف، نحوه پوشش، تعاملات، تغذیه و حتی شیوه گفتگوی وی توسط فرد دیگری تعیین می شود. آیا چنین انسانی را با واژه‌ای به غیر از "برده" می توان توصیف کرد؟ آیا از یک برده می توان انتظار داشت تا در قبال جامعه خویش مسئولیت پذیر باشد؟ طبیعتا خیر! یک برده صرفا در قبال ارباب خود مسئولیت دارد و می بایست حداکثر تلاش لازم را مبذول نماید تا نظر اربابش را تامین کند چرا که در غیر اینصورت حیات و ممت وی به خطر می افتد و از بدیهی ترین نیازهای اولیه نیز محروم می ماند. وضعیت دانشگاه ایرانی نیز در حال حاضر شبیه به همان برده است! با یک تامل ساده درمی یابیم که این نهاد حتی در قبال بدیهی ترین فرایندهای خویش مسئولیت چندانی ندارد. برای مثال فرایند جذب و استخدام اساتید را در نظر بگیرید. در کشور ما سالها است که استخدام هیات علمی به شدت تحت نظر وزارت علوم قرار گرفته است. وزارت علوم به عنوان بازوی کنترل کننده حکومت تلاش دارد از طریق ساز و کارهای سیاسی و ایدئولوژیک، نظیر هسته گزینش، جریان ورود خبرگان به دانشگاه را تحت نظارت شدید قرار دهد. بدیهی است که در این جریان کنترلی عمدتا افرادی استخدام دولت (و نه دانشگاه!) می شوند که حداقل در ظاهر با ساز و کارها و ایده های جریان حاکم همراستا بوده و مطامع آن را پیاده سازی نمایند. البته موضوع به همینجا ختم نمی شود. در طی سالیان گذشته دولت ها افراد بسیاری را از طریق ساز و کار بورسیه تربیت نموده و با اجبار به عنوان عضو هیات علمی به دانشگاهها تحمیل کرده اند.

طبیعتا متمرکزسازی فرایند جذب اساتید به این شیوه ها نخستین ضربه محکم به مسئولیت اجتماعی دانشگاه و معلولیت آن در قبال تامین خواسته های اجتماع است. این جریان در حوزه جذب دانشجو نیز کم و بیش مصداق پیدا می کند (خصوصا در مقاطع تحصیلات تکمیلی). جذب دانشجو در طی دهه های گذشته در کشور به صورت متمرکز صورت پذیرفته است و حتی پذیرش در مقطع دکتری هم که سالها عمدتا در اختیار دانشگاهها بود بیش از یک دهه است که از طریق نهاد مرکزی سازمان سنجش و گزینش عقیدتی امکان پذیر شده است. بحث دانشجویان ستاره دار که هر از چندگاهی پا به عرصه سیاسی کشور می گذارد ناشی از همین عطش دولت ها برای کنترل اندیشه ها در دانشگاه است.

اما از مهمترین ساز و کارهای کنترلی دولت ها (شما بخوانید به بردگی گرفتن دانشگاه!)، نظام ارزیابی عملکرد اساتید است. این نظام به گونه ای طراحی شده است که چاپ کثیر مقالات در آن نقش محوری داشته و بخش خدمات اجتماعی جایگاه نازلی را در آن به خود تخصیص داده اند. طبیعتا تنظیم ساختار به این شیوه باعث شده است تا اساتید تمایلی برای ارائه خدمات اجتماعی نداشته و تمامی تلاش خویش را مصروف این کنند تا تعداد مقالات خود را افزایش دهند (کمیت مهم است!). این شاخص ارزیابی طبیعتا در خدمت تامین خواسته های نهاد حاکمیتی است و حل مسائل و دغدغه های اجتماعی در آن امتیازی به همراه ندارد. با توجه به فشار روز افزون حکومت بر دانشگاهها چاپ آثار علمی اهمیت روزافزونی پیدا کرده اند، چرا که هدف به تصویر کشیدن پیشرفت علمی ایران در رتبه بندی های جهانی است. البته ساز و کارهای کنترلی به همین جا ختم نمی شوند. نظام استخدام اعضا هیات علمی نیز به شدت سلطه محور و مبتنی بر سیاست چماق و هویج است. اعضا هیات علمی در فرایند استخدام و ارتقا خویش مراحلی چون پیمانی، رسمی آزمایشی و رسمی قطعی را پشت سر می گذارند. شاید کمتر سازمانی را در کشور بتوان پیدا کرد که استخدام قطعی در آن نظیر دانشگاه سال های متمادی به طول انجامد. در هر کدام از این مراحل همواره خطر اخراج، اساتید را تهدید می کند و هیچ عاملی به اندازه کنشگری سیاسی انتقادی در بروز این خطر موثر نیست. حال شما تصور کنید نهادی که اینچنین از طریق ساز و کارهای مختلف به بردگی کشیده شده است چگونه می تواند در حوزه مسئولیت اجتماعی فعالیت کند؟! آیا می توان ریسمان های محکمی به دست و پا و اندیشه یک نهاد زد و از وی توقع داشت تا رضایت اجتماع را جلب کند؟ طبیعتا خیر، عقل سلیم حکم می کند تا رضایت گروه دیگری در اینجا جلب شود و مسئولیت اجتماعی چیزی در حد حرف و شعار باقی بماند.

شرایط فوق باعث شده اند تا امروزه دانشگاه شبیه به بازارچهای شود که به جای عرضه محصولات خویش به مشتریان بیرونی، صرفا به داد و ستد در درون خود اکتفا کند.

ایرانی دانست. تحصیل در دانشگاه امروزه بیش از آنکه یک کنش منطقی اجتماعی باشد، به نوعی عادت اجتماعی و ملزومات زندگی ایرانی تبدیل شده است. به نظر می‌رسد که ما ایرانی‌ها تحصیلات عالی را عمدتاً به عنوان یک مرحله گذر یا رویداد قطعی غیرقابل بحث پذیرفته‌ایم (همانند ازدواج، تشکیل خانواده، و امثالهم) و کارکردهای منطقی دانشگاه در اندیشه‌های ما جایگاه چندانی ندارند.

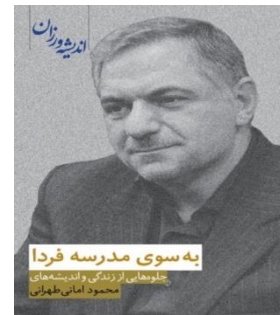
مقالاتی که نگاشته می‌شوند مصرف‌کننده بیرونی ندارند و مشتریانی بیرونی هم به آنها ندارند. مقالات انتشار می‌یابند تا اساتید و دانشجویان بتوانند از روی آنها به یکدیگر استناد دهند، دانشجویان دکتری به این منظور تربیت می‌شوند تا بعدها مجدد به عنوان استاد در همین بازارچه مشغول کار شوند، دانشجویان مقاطع پایین‌تر عمدتاً به این دلیل جذب می‌شوند تا اساتید (کسبه بازار) روزگارشان بچرخد و هزینه‌هایشان تامین شود، و البته این بازارچه باید وجود و حیات داشته باشد تا برخی به واسطه جایگاه نمادین آن در جامعه فخر بفروشند و لباس بازرگانان را به تن کنند. این تصویر گر چه دردناک، ولی واقعی است! این تصویر نهادی است که روز به روز جامعه را از خود ناامیدتر می‌سازد و اگر هنوز عطشی هم برای ورود به این بازارچه و بردگی در آن وجود دارد صرفاً به دلیل جایگاه نمادینی است که از دهه‌ها قبل برای خود دست و پا کرده است (و البته امروزه به شدت تحلیل رفته است).

شاید بتوان این حجم ناامیدی نسبت به دانشگاه از یکسو و تلاش افراد جهت ورود به آن از سوی دیگر را ناشی از عادت‌وارگی آن در جامعه

نازه های کتاب

♦ **عنوان کتاب:** به سوی مدرسه فردا (جلوه هایی از زندگی و اندیشه های دکتر محمود امانی طهرانی)

♦ **ناشر:** شرکت سهامی افست - ۱۴۰۰

♦ **عنوان کتاب:** برنامه درسی: فراتر از هستی (گفتگوهای پیرامون چپستی رشته برنامه درسی و یافتن عنوانی برازنده آن)

♦ **نویسندگان:** دکتر محمود مهرمحمدی، دکتر محمدجوادی پور و دکتر مصطفی قادری

♦ **ناشر:** انتشارات آبیژ - چاپ اول سال ۱۴۰۱

♦ **عنوان کتاب:** سیر تاریخی نظریه های برنامه درسی

♦ **نویسندگان:** دکتر حسن ملکی و دکتر مصطفی قادری

♦ **ناشر:** انتشارات نسل روشن

فصلنامه انجمن مطالعات برنامه درسی در این شماره تجربیات و دانش سرکار خانم دکتر زهرا رحیمی «استادیار گروه آموزش و پرورش، دانشگاه علامه طباطبائی» را در حیطه مصاحبه شغلی یا تحصیلی با شما مخاطبان ارجمند در میان می گذارد:

روی صحبت این نوشته با شماهایی است که گذارتان به جلسات مصاحبه کاری یا تحصیلی افتاده یا قرار است که بیافتد. خیلی هایتان یا به من زنگ زده‌اید و پرسیده‌اید یا اگر از دستتان بر می آمد زنگ می زدید و می پرسیدید که در مصاحبه آزمون استخدامی قرار است از من چی بپرسند؟ مصاحبه دکتری دعوت شده‌ام، چه کار کنم که زحمات یک ساله‌ام هدر نرود و قبول بشوم؟ برای فرصت مطالعاتی یا پست دکتری اقدام کرده‌ام. مصاحبه اینها چقدر جدی است؟ برای هیئت علمی شدن چکار کردی؟ در جلسه مصاحبه چی سؤال می کنند؟ اگر خانم بوده باشید، احتمالاً یکی از سوالات مهم که دل دل می کنید بپرسید یا نه و گاهی هم دل به دریا می زنید و می پرسید، این است که باید چادری باشیم؟؟ دختر و پسر ندارد. خیلی هایتان شبهای مصاحبه به این فکر کرده‌اید که «فردا چی بپوشم؟» برایتان عجیب است؟ اتفاقاً اگر به این فکر نکرده‌اید و برایتان مهم نبوده، اشتباه کرده‌اید. به وقتش دلیل مستند تجربی و پژوهشی هم برایتان می آورم و به هفت روش سامورایی رفرنس هم می دهم که باورتان بشود. هر چه باشد تا دلتان بخواهد من در این مملکت یا مصاحبه شونده بوده‌ام یا مصاحبه کننده! اخیراً یک مصاحبه آن ور آبی را هم با اقتدار پشت سر گذاشته‌ام و به همین دلیل است که فاز موفقیت برداشته‌ام و آمده‌ام که رمز موفقیت‌م را با شما در میان بگذارم.

اولین تجربه‌ام برمی گردد به ۱۸ سالگی. تازه کنکور ریاضی داده بودم. همین قدر می دانستم که آنهایی که در فرم انتخاب رشته «دبیری ریاضی» یا «دبیری فیزیک» را انتخاب می کنند، قبل از اعلام نتایج نهایی کنکور به جلسه مصاحبه دعوت می شوند که لابد محکشان بزنند، ببینند به درد معلم شدن می خورند یا نه؟ از آن جلسه چیز به درد بخوری به یاد ندارم که دردی از شما دوا کند. آن جلسه از همان اولش انگار قرار نبود دردی از کسی دوا کند. اسم پیشنهادی مسجد محله را پرسید و کیفیت ادای نماز غفیله و نماز جماعت و سجده سهو را و بعد هم چند آیه‌ای تلاوت قرآن خواست و مناطق مجاز برای رؤیت جماعت نامحرم را سؤال کرد و تمام! نمی دانم دانستن یا ندانستن پاسخ آن چند پرسش در مجموع از من معلم ریاضی بهتری ساخت یا نه! اما این را می دانم که بعد از نزدیک به سی سال که از آن ماجرا می گذرد، هنوز هم آن خانمی که از گزینش آزمون های استخدامی گاهی به من زنگ می زند و شجره نامه دانشجویها را از من سؤال می کند، برایش خیلی مهم نیست که دانشجوی مزبور چقدر روحیه علمی- پژوهشی اش قوی است و اصلاً بلد است حرف بزند و با بچه‌ها و والدین بچه‌های مردم ارتباط برقرار کند یا نه! وقتی می گویم دختر یا پسر محجوب و بی سر و صدایی است و صدا از دیوار در می آید ولی از او نه، خوشحال می شود و با اینکه پشت تلفن نمی بینمش، می توانم تجسم کنم

که با لبخندی به پهنای صورت، دارد سر تکان می دهد و تند و تند برای خودش یادداشت می کند که آهان همین خوب است و به دردمان می خورد! این را هم حتماً سؤال می کند که به لحاظ گرایش سیاسی چطور آدمی است؟ فایده‌ای هم ندارد که بگویم که خانم عزیز من با اینها روش- تدریس ریاضی کار می کنم، الحمدلله درس بی حاشیه و بی خطری است و از گرایش سیاسی بچه‌ها چیزی دستگیرم نمی شود. راستی در مورد حجاب خانم‌ها و حتی پوشش آقایان هم حتماً سؤال می کند. هر بار هم وقتی تلفن را قطع می کند، من ته دلم خدا خدا می کنم که احتمالاً اینها قرار است جای دیگری مهارت‌های معلمیشان سنجیده شود! ان شاء الله تعالی جای دیگری قرار است از اینها بپرسند اگر سر کلاست بچه‌ای خیلی شلوغ کرد چطور ساکتش می کنی؟ یا اگر علاقه‌ای به درس خواندن نداشت، چطور جذبش می کنی یا فلان موضوع را چطور به او درس می دهی که بهتر و راحت تر یاد بگیرد و به زخمی از زندگی اش بزند...

نیامده‌ام اینها را بگویم. آمده‌ام که بگویم وقتی به جلسه مصاحبه دعوت می شوید، قبیش وقت بگذارید. پزتان این نباشد که فی‌البداهه راه افتاده- اید، رفته‌اید مصاحبه. از چندتا آدمی که قبلاً مصاحبه مشابه شما را داشته‌اند پرس و جو کنید. اگر پیدا نشد تا گوگل گوگل است و تعطیلش نکرده‌اند، Job interview را سرچ کنید. یا لاقل همین نوشته را تا انتها بخوانید.

❖ **چی بپوشم؟** قبل از اینکه دهان باز کنید، درست یا غلط مسئول استخدام، شما را در نقش مورد نظر خود و تیم کاری آینده‌اش تجسم می کند. بنابراین یک پوشش حرفه‌ای و برازنده، شما را چند هیچ از رقبا جلو می اندازد. بیایید از همین جا گام اول را برای مبارزه با ریاکاری‌های نهادینه شده برداریم و اگر لازم باشد توانش را هم بدهیم! اگر خانم هستید و چادری نیستید، لازم نیست حتماً چادر بپوشید! باور کنید تمایز استایل چادر پوشیدن خانم‌های چادری با خانم‌هایی که موقتی چادر سر کرده‌اند، از فاصله کیلومتری هویداست! نکنید! جوری لباس نپوشید که انقدر با خود واقعیتان متفاوت باشد که اگر در مصاحبه پذیرفته شدید، تازه اول مکافاتتان باشد و خودتان هم خودتان را نشناسید! خودتان باشید ولی بپذیرید که همه‌جای دنیا، محیط کار قوانین خاص خودش را دارد. چادر نپوشید ولی محجوب باشید.

ولی خیره نشوید. باز هم تأکید می‌کنم که بخصوص در مصاحبه‌های خارجی، فرهنگ لبخند را فراموش نکنید. اگر هنگام مصاحبه پاهایتان دیده می‌شود آنها را روی هم نگذارید. از لرزش مداوم پاها که نشان از استرس درونی است، حتماً بپرهیزید.

حتی ظاهر رزومه‌ای که آماده کرده‌اید، اهمیت دارد و به مخاطب شما نشان می‌دهد که چقدر مشتاق کسب موقعیتی که متقاضی آن شده‌اید، هستید. رزومه‌های درهم، شلوغ و نامرتب از پشت به شما خنجر می‌زنند! محور به محور، مستندات مربوط به رزومه را در کنار هم بچینید که مرور و بازیابی اطلاعات مربوط به شما را تسهیل کند. اگر بحث، به چالش کشیده شد، به خودتان مسلط باشید و مؤدبانه و مستدل از ایده خود دفاع کنید. یادم هست یکبار از شما چه پنهان جلسه مصاحبه‌ام، شبیه جلسه محاکمه شده بود! خودمانیم اگر کمی بیشتر موضوع کش می‌آمد، بغض می‌ترکید! بعدترها شنیدم که آن وضعیت، کاملاً نمایشی و تصنعی بوده و مصاحبه‌کننده هدفش سنجش آستانه تحمل من و نوع مواجهه‌ام با نظرات مخالف بوده است. خلاصه اینکه غافلگیر نشوید. یک جوری که شورش در نیاید، لبخند بزنید، لبخند بزنید و لبخند بزنید!

❖ **چی می پرسند؟** هزار سال پیش جلسه مصاحبه دکتری دعوت شده بودم. در راهروهای تنگ و تاریک دانشکده، استرس و اضطراب، با افساری گسیخته جولان می‌داد. ضربان قلب اغلبمان روی هزار بود. مهدی که نفر بعد از من در صف مصاحبه بود، آن قدر به وضوح دست‌هایش می‌لرزید، که من نوبتم را به او دادم که دلشوره‌اش زودتر تمام شود! در نقطه اوج این سکانس هیجانی که رو به اکشن شدن گذاشته بود، علی خوشحال و خندان از اتاق مصاحبه بیرون آمد. کاری به آستین‌های کوتاه لباسش و عینک آفتابی که به یقه‌اش آویزان کرده بود ندارم، به این هم کاری ندارم که در نهایت، هم مهدی و هم علی در آن آزمون پذیرفته شدند و هم‌کلاسی شدند، اما حرفی از علی در خطابه‌اش به جمعیت مضطرب، برایم به یادگار مانده که بارها از آن کمک گرفته‌ام و به جانم دعا کرده‌ام. گفت جلسه مصاحبه مال شماست، نه آنهایی که روبروی شما نشسته‌اند! شما باید هدایت کنید که چه گفتگویی بین شما رد و بدل شود. مثل دانش‌آموزها منتظر سؤال بعدی نباشید!

علی درست می‌گفت. این شما هستید که تعیین می‌کنید مصاحبه‌کننده از شما چه چیزی سؤال کند. در مورد چیزی که اطلاعات کاملی ندارید، حرف نزنید. سعی نکنید با اسامی و عناوین قلمبه سلمبه اطلاعاتتان را به رخ تیم مصاحبه‌کننده بکشید. چون ممکن است یکی از همان اسامی کار دستتان بدهد. در عین حال نشان بدهید که در آن حوزه به حد کافی اطلاعات دارید. بگذارید مثال بزنم.

حتی اگر مصاحبه ویدیویی دارید، مطمئن شوید که پوششتان به حد لازم و کافی، تمیز و رسمی است. سعی کنید از چند رنگ مختلف استفاده نکنید. دو رنگ کفایت می‌کند. لباس‌های راه‌راه و شطرنجی، نه برای خانم‌ها و نه آقایان انتخاب مناسبی نیست. از زیورات شلوغ و متنوع استفاده نکنید. اگر اهل آرایش هستید، به ملایم‌ترین و نچرال‌ترین آرایش ممکن بسنده کنید. اگر برای فرصت مطالعاتی یا دوره پسا دکتری خارج از کشور اقدام کرده‌اید و به مصاحبه ویدیویی دعوت شده‌اید، حتی آن ور آب هم توصیه می‌کنند که بهتر است مثلاً تتو و پیرسینگ نداشته باشید. این یعنی جوری باشید که پیش‌فرض احتمالاً غلطی به مخاطب القا نکنید. حتی آنها هم استفاده از جوراب، دامن‌های متعارف، کفش‌های جلو بسته پاشنه‌دار و لباسهای نسبتاً پوشیده را در جلسات رسمی مصاحبه دوست‌تر دارند. ترکیب سیاه و سفید برای پوششتان ترکیب مناسبی است. همین‌طور رنگ‌های نسبتاً خنثی مثل طوسی، قهوه‌ای و سرمه‌ای.

آقایان هم از این قاعده مستثنی نیستند. برای آقایان هم پیراهن آستین بلند تمیز و اتو کشیده از نان شب واجب‌تر است! (البته به شرطی که نشان منوط به پذیرفته شدن در جلسه مصاحبه باشد). اگر اهل کت و شلوار هستید، کت و شلوار تیره‌رنگ، گزینه خوبی است. اگر جو کلی جایی که به مصاحبه دعوت شده‌اید با کراوات سازگار است و استفاده از آن به خودتان حس بهتری می‌دهد، این کار را بکنید، اما دقت کنید که بلندی کراوات تا خط کمر بند باشد. نه کوتاه‌تر و نه بلند تر! بهتر است کمر بند و کفشتان هم‌رنگ باشد، دقت کنید که سگک کمر بندتان ظریف باشد، رنگ جوراب را با رنگ شلوار ست کنید. از عطرها تند به هیچ وجه استفاده نکنید. قبل از جلسه سیگار نکشید، واکس و مسواک را هم که لازم نیست یادآوری کنم.

❖ **چطور فضای مصاحبه را مدیریت کنم؟** زبان بدن را دست کم نگیرید. با آرامش وارد جلسه شوید. قوز نکنید و خودتان را جمع نکنید. خیلی هم خودتان را روی صندلی ول نکنید. دست به سینه ننشینید. خیلی سال پیش در یک فرصت کوتاه مطالعاتی با استاد ایرانی و استاد خارجی‌ام جلسه‌ای داشتیم و قرار بود من خلاصه‌ای از پروپوزالم را به قول خودمان پرزنت کنم. محو که نه، میخ صحبت‌های استاد خارجی بودم که صدای استاد راهنمای ایرانی، از لابلای دندان‌هایش که به هم می‌فشرد، به خودم آورد... «دستت را از زیر چانه‌ات بردار!!»

دست به سینه بودن و دست گذاشتن زیر چانه، قوز کردن و یا بالعکس لم دادن، معانی متفاوتی را می‌رساند که هیچ‌کدام به نفعتان نیست. با صدای رسا و شمرده شمرده صحبت کنید. لبخند را فراموش نکنید. باور کنید در مجموعه‌های کاری، زیارت هر روزه آدم‌های اخمو و بد عتق، یا زیاده از حد جدی و عصا قورت‌داده یا خشک و نامنعطف چندان دلچسب نیست. برای چند دقیقه هم که شده تمام تلاشتان را بکنید که دوست‌داشتنی باشید! به حرکت چشم‌ها، سر و صورت مصاحبه‌کننده دقت داشته باشید. تماس مستقیم چشمی و لبخند زدن نشانه اعتماد و علاقه است. بخصوص لبخندی که فقط به لبها محدود نیست و گوشه چشم‌ها را هم به چروکی دلپذیر آراسته می‌کند. تماس چشمیتان را حفظ کنید،

مثلاً اگر به جلسه مصاحبه دکتری دعوت شدید و از شما پرسیدند کدام یک از کتاب‌های مهم این رشته را خوانده‌اید، شروع نکنید به شمردن اسم کتاب‌هایی که خیلی‌هایش را هم نخوانده‌اید! چون سؤال بعدی به احتمال زیاد این است که خب فلان کتاب در مورد چیست یا در مورد فلان موضوع چه می‌گوید؟ در عوض می‌توانید مثل من صادقانه بگویید: «در این حوزه کتاب فلانی را دیده‌ام، همانی که جلدش سبز رنگ است (یعنی من واقعا این کتاب را دیده‌ام و فقط اسمش را حفظ نکرده‌ام)، اما کتاب دشواری است، آن را برای مبتدیان این رشته توصیه نمی‌کنم و خودم هم فقط بخش‌هایی از آن را به خوبی متوجه شدم و برای فهم بهتر آن نیاز به مطالعه عمیق‌تری دارم!» می‌بینید؟ شما اشاره کرده‌اید که کتاب مهم این حوزه را می‌شناسید، ولی در عین حال با سؤالی از محتوای آن کتاب خودتان را مواجه نمی‌کنید. یا می‌توانید بگویید بهترین کتابی که خوانده‌ام کتاب فلان است و قبل از آن که از شما سؤالی پرسیده شود، خودتان ادامه بحث را در دست بگیرید... «فلان موضوع در این کتاب برایم بسیار الهام‌بخش بود و من در این باره فکر می‌کنم که...».

یادم هست برای جلسه مصاحبه جذب هیئت علمی از من پرسیدند آراء کدام اندیشمندان را در فلان موضوع دنبال می‌کنید؟ در چنین شرایطی اسم کسانی را بیاورید که در مورد آنها حرفی برای گفتن داشته باشید. اگر کسی را نمی‌شناسید، صادقانه بگویید نمی‌شناسم و در عوض به‌طور ضمنی به امتیاز دیگری در رزومه کاریتان اشاره کنید. «من ایشان را نمی‌شناسم، در حوزه کاری‌ام بیشتر متمرکز هستم روی...»

بنابراین حتماً از قبل تعیین کنید که برای معرفی بهتر خودتان و مهارت‌هایتان ترجیح می‌دهید چه چیزهایی را مطرح کنید و خودتان فضای جلسه را به همان سمت جهت بدهید. در عین حال که جلسه را به دست گرفته‌اید از روی منبر پایین بیایید و پرحرفی نکنید. اما از قبل در چند محور کلی که برایتان می‌شمارم، حتماً باید حرفی برای گفتن داشته باشید. فرقی هم نمی‌کند که مصاحبه کاری است یا تحصیلی و داخلی است یا خارجی؟

به طور جامع و خلاصه و بدون حشو و زوائد، خودتان و سابقه کاری و تحصیلتان را به انضمام مهارت‌هایی که دارید، معرفی کنید. توجه داشته باشید که حتماً به اندازه کافی در مورد موقعیتی که کاندیدای آن شده‌اید، اطلاعات کسب کنید و در معرفی خود نقاط مرتبط با آن موقعیت را بولد کنید. این کار به طور ضمنی نشان می‌دهد که شما در مورد اهداف و رسالت آن مجموعه به اندازه کافی تحقیق کرده‌اید، وقت گذاشته‌اید و آن مجموعه با ارزش‌های شخصی شما همسو و هم-آواست.

نقاط قوت خود را بشناسید، شما چه امتیاز ویژه‌ای نسبت به سایر رقبا دارید که می‌تواند طرف مذاکره را قانع کند که شما را از دست ندهد؟ ارزش افزوده شما برای آن پست تحصیلی یا کاری چیست؟ قرار است چه گلی به سرشان بزنید؟ در مورد اینها از قبل فکر کنید و در موقعیت‌های مناسب روی آنها تأکید کنید. یادم هست در یکی از جلسات مصاحبه از من سؤالی شد که در آن لحظه چیزی در چنته نداشتم که رو کنم! به جای جدی گرفتن استرس حاصل از نداشته‌ها،

به آنچه که داشتم اشاره کردم: «در این خصوص ایده روشنی ندارم، اما سرمایه انسانی خوبی دارم، تجربه‌های قبلی به من ثابت کرده است که با کمک افراد خبره‌ای که در این حوزه سراغ دارم و لطفی که به من دارند، حتماً به نتیجه خواهیم رسید...» اینها یعنی من سابقه کار تیمی دارم و در آن موفق هم بوده‌ام. آدم‌های متخصص رشته‌ام را می‌شناسم و با آنها در ارتباطم، در مواجهه با چالش، خودم را نمی‌بازم و حل مسئله می‌کنم و قس علی هذا...!

نقاط ضعف خود را هم بشناسید و نشان دهید که اشتیاق، انگیزه و پتانسیل کافی برای رفع و رجوع آن نقاط ضعف را دارید. شما با بیان نقاط ضعف‌تان نشان می‌دهید که انسان صادقی هستید که خودآگاهی کافی و میل به رشد درونی و شخصیتی دارد.

فرض کنید در آن موقعیت پذیرفته شده‌اید؟ برنامه شما برای مثلاً پنج سال پیش رو چیست؟ پاسخ این سؤال نشان می‌دهد که شما صاحب انگیزه‌ای قدرتمند و هدفمند هستید. پاسخ شما این را هم عیان می‌کند که واقع‌بین هستید یا روی ابرها سیر می‌کنید و فقط دارید با خیال‌پردازی کام ملت را شیرین می‌کنید. پس به پلن خود پس از ورود به آن موقعیت حتماً از قبل فکر کنید.

اگر قرار است تغییر شغل یا تغییر رشته داشته باشید، به احتمال زیاد از شما سؤال می‌شود که مگر رشته یا شغل قبلی چه دردی داشت که رفیق نیمه راهش شدی؟ حواستان باشد که توی سر موقعیت قبلی نزنید. جملاتتان را مثبت تنظیم کنید... «با تمام لذتی که از کار یا رشته قبلی‌ام برده‌ام، جای فلان چیز خالی است و می‌دانم که در موقعیت جدید می‌توانم این جای خالی را پر کنم و مواجهه با چالش‌های جدید در من همیشه با رشد همراه بوده است...». زیاد سخت نیست. قول می‌دهم این سبک حرف زدن خیلی جاها به کارتان بیاید!

آنچه گفتم تمام آنچه باید بدانید نیست، حتماً به اندازه کافی پرس و جو کنید و از طریق اعتدال خارج نشوید. اعتماد به نفس خیلی پایین و اعتماد به نفس زیاده از حد بالا هر دو به شما آسیب می‌زند. ابراز اشتیاق تصنعی، پرحرفی زیاد و سکوت‌های مکرر و ممتد به قول امروز‌ها سم-اند. مراقبشان باشید. در نهایت این را هم حواستان باشد که دنیا جای بزرگی است و به اندازه همه ما جا دارد. اگر زمین خوردید، صبر کنید که دردتان فروکش کند ولی بعد بلند شوید و به راهتان ادامه دهید... «دو قدم مانده به خندیدن برگ...»

اولین کرسی نظریه پردازی انجمن مطالعات برنامه درسی ایران: «کرسی جایگاه TPACK در تربیت معلم و نقد آن»

به گزارش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران؛ به مناسبت هفته ی بزرگداشت مقام معلم و روز استاد اولین کرسی نظریه پردازی با عنوان «جایگاه TPACK در تربیت معلم و نقد آن»، در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ماه ساعت ۱۸ تا ۲۰ برگزار شد.

ارائه‌دهنده: دکتر فرهاد سراجی (استاد رشته مطالعات برنامه درسی دانشگاه بوعلی سینا) - دبیر: دکتر علیرضا عراقیه (دانشیار رشته مطالعات برنامه درسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی) - ناقدان: دکتر عباس قلتاش (دانشیار رشته مطالعات برنامه درسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت) و دکتر مرجان کیان (دانشیار رشته مطالعات برنامه درسی دانشگاه خوارزمی)
در ادامه ضمن ارائه نکات بیان شده از جناب دکتر سراجی به سخنان مطرح شده توسط ناقدان می پردازیم:

«نگاه انتقادی به پرورش قابلیت های TPACK در نظام تربیت معلم ایران»

فرهاد سراجی، استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه بوعلی سینا

فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) به عنوان فناوری فکری و پردازشی دارای قابلیت‌های فراوانی برای تاثیرگذاری در نظام آموزش و پرورش است. این فناوری می‌تواند تحول عمیق و انقلابی در پداگوژی‌ها، طراحی و اجرای برنامه‌های درسی به‌وجود آورد. از این رو نظام تربیت معلم در پیش و حین خدمت باید برنامه جامعی برای توسعه حرفه‌ای معلمان در این راستا داشته باشد. معلمان برای مشارکت فعال در طراحی و اجرای برنامه‌های درسی مبتنی بر فاوا باید از شایستگی‌های دانشی، باوری و فناورانه متنوعی برخوردار باشند که تمرکز بر این شایستگی‌ها در برنامه درسی تربیت معلم پیش از خدمت و توسعه حرفه‌ای حین خدمت باید با جدیت پیگیری شود. شایستگی‌های TPACK مجموعه‌ای از توانمندی‌ها و دانش در زمینه فناوری، پداگوژی و محتواست. این شایستگی‌ها شامل آشنایی معلمان با فناوری‌های یادگیری مانند موتورهای جستجو، پایگاه داده‌ها، نرم‌افزارهای شبکه‌های اجتماعی، نرم‌های تولید محتوا، واقعیت افزوده، واقعیت مجازی، شبیه‌سازها، موک، اینترنت اشیا، رایانش ابری و مواردی نظیر آن است که معلمان باید با ماهیت، طراحی و تولید و کاربرد آنها آشنایی کافی داشته باشند. دسته دوم شایستگی‌های پداگوژیکی شامل آشنایی با شیوه‌های تدریس، نحوه تعامل با یادگیرنده، شیوه‌های ارزشیابی، بازخورددهی، انگیزه بخشی، طراحی درس، مدیریت کلاس و تسلط بر اجرای صحیح آنهاست و شایستگی‌های محتوایی نیز دربرگیرنده تسلط معلم بر محتوا، نظریه‌ها، اصول، مفاهیم، یافته‌های پژوهشی و گستره آن حوزه است. امروزه شایستگی‌های TPACK به عنوان یکی از چارچوب‌های معروف برای پرورش، ارزیابی عملکرد و رتبه‌بندی معلمان در قرن بیست و یکم است. لیکن در نظام تربیت معلم ایران این شایستگی‌ها هنوز به طور جدی مورد توجه نبوده است.

ورود فاوا به نظام آموزش و پرورش ایران در پنج مرحله زیر انجام یافته است: اولین مرحله ورود فاوا و رایانه‌ها به آموزش و پرورش ایران در قالب طرح جامع انفورماتیک صورت گرفت. طرح جامع انفورماتیک پس از تهیه برنامه‌ها، اسناد سیاستی و برنامه‌ریزی در راستای شکل‌گیری دولت الکترونیک در همه سازمان‌ها و نهادهای دولتی ایران به اجرا درآمد و این طرح از مهر ماه ۱۳۶۷ به منظور تسهیل و تسریع در اجرای امور اداری و مدیریتی نظیر ساماندهی نحوه نقل و انتقال معلمان، برآورد هزینه‌ها و منابع مالی، تامین تجهیزات و منابع کالبدی و ساماندهی نیروی انسانی به اجرا درآمد. هدف این طرح ارتقاء کیفیت خدمات اداری بود و در راستای اهداف مدیریتی، ساختارهای جدید به‌وجود آورد ولی در برنامه‌درسی رسمی آموزش و پرورش تاثیر مستقیم نداشت. مرحله دوم ورود فاوا به آموزش و پرورش ایران گنجانیدن تک درس مرتبط با فاوا در برنامه‌درسی رشته ریاضی و فیزیک دوره متوسطه بود که با اهداف آماده‌سازی دانش‌آموزان این رشته برای مشاغل صنعت فناوری اطلاعات بود که از مهر ماه ۱۳۶۹ صورت پذیرفت. استفاده از روش تک‌درس برای تلفیق فاوا در برنامه‌درسی یکی از شیوه‌های سنتی است که با هدف آماده‌سازی دانش‌آموزان برای ورود به صنایع مرتبط با رایانه و فناوری اطلاعات انجام می‌شد و جامعیت لازم برای آماده‌سازی و افزایش دانش و مهارت همه دانش‌آموزان و معلمان برای مواجهه و استفاده از فاوا را نداشت. مرحله سوم، اجرای طرح تکفاست که این طرح به صورت طرح جامع در همه سازمان‌ها به اجرا درآمد، در آموزش و پرورش با تاکید بر تامین تجهیزات و توسعه زیرساخت‌ها در مدارس و مراکز تربیت معلم، توسعه فرهنگی از طریق برگزاری همایش‌ها و گردهمایی‌ها، ایجاد شبکه ملی رشد و پایگاه داده‌ها، آموزش سواد رایانه‌ای و اطلاعاتی، تولید محتوا، اجرای طرح‌های پژوهشی و توسعه همکاری‌های بین‌المللی اجرا و عملیاتی شد. مرحله چهارم، طرح توسعه مدارس هوشمند است که اولین طرح جامع برای تلفیق فاوا با برنامه‌درسی محسوب می‌شود و هدف آن افزایش دانش، مهارت و نگرش دانش‌آموزان و معلمان و در استفاده از فاوا و کمک به بهبود کیفیت آموزشی است. این طرح از سال ۱۳۸۲ به صورت آزمایشی در چهار مدرسه در تهران به اجرا درآمد و سپس به تدریج در سایر استان‌ها و در گام‌های بعدی در شهرستان‌ها و تمام مدارس به اجرا درآمد. در این طرح مدارس به پنج سطح؛ مدارس نیمه‌الکترونیکی، الکترونیکی، مدارس نیمه هوشمند، مدارس هوشمند، مدارس هوشمند پیشرفته طبقه‌بندی شدند. در این تقسیم‌بندی مدارس بر اساس تعداد رایانه‌ها، میزان تجهیزات الکترونیکی و نرم‌افزارها مشخص می‌شدند و این طرح تاکید ویژه‌ای بر تجهیز مدارس و کلاس‌ها به رایانه‌ها، پروژکتور و تخته هوشمند داشت. مرحله پنجم با شیوع ویروس کرونا آغاز شد. این طرح با عنوان طرح آموزش غیرحضور از طریق شبکه‌های تلویزیون و نرم‌افزار شاد (شبکه اجتماعی دانش‌آموز) آغاز شد.

ادامه مقاله «نگاه انتقادی به پرورش قابلیت های TPACK در نظام تربیت معلم ایران»

در این طرح معلمان مطالب درسی و محتوای دروس را از طریق ارتباط همزمان به دانش‌آموزان تدریس می‌کنند و سپس تکالیف یا فعالیت‌هایی را به دانش‌آموزان ارائه می‌دهند تا در خانه و با کمک والدین آن‌را انجام دهند. مشارکت جدی والدین در برنامه‌درسی یکی از ویژگی‌های بارز این طرح است که آنها علاوه بر آموزش‌های تکمیلی محتوای دروس، در انجام تکالیف و نظارت بر نحوه استفاده از فضای مجازی در کنار فرزندان هستند.

نظام تربیت معلم ایران با طی چهار دوره ۱۲۹۷ تا ۱۳۱۲ به صورت رشته ای، ۱۳۱۳ تا ۱۳۶۲ چند رشته ای، ۱۳۶۳ تا ۱۳۹۲ بازگشت به رشته ای و ۱۳۹۲ تاکنون به صورت میان رشته ای تلاش کرده است تا برنامه درسی تربیت معلم را تهیه و ارائه نماید که در این بین در دوره اول و دوم هیچ نشانی با طراحی یا کاربرد فناوری دیده نمی‌شود و در دوره سوم یک درس با عنوان تولید و کاربرد رسانه های آموزشی و در دوره آخر دو درس با عناوین کاربری فناوری در یادگیری و کاربرد فناوری در آموزش ابتدایی یا کاربرد فناوری در ریاضی، علوم، ادبیات فارسی گنجانده شده است.

محورهای نقد:

۱. نبود باور به نقش تحولی فناوری اطلاعات در طراحی برنامه های درسی

تربیت معلم

۲. نبود نگاه جامع و یکپارچه برای پرورش قابلیت های TPACK

۳. کم توجهی به جایگاه T (تکنولوژی) در بین دروس تربیت معلم. هم ماهیت فناوری، هم طراحی و تولید.

۴. عدم توجه به شایستگی های TPACK در آموزش حین خدمت.

۵. عدم تلاش جهت یافتن شیوه های مناسب برای آموزش TPACK به معلمان.

۶. بی توجهی به جایگاه فاوا در ارزیابی عملکرد معلمان.

۷. نبود برنامه عملیاتی برای اجرایی کردن مفاد سند سیاستی تحول بنیادین در آموزش و پرورش

سخنان ناقدان دکتر فلتاش و دکتر کیان:

بعد از سخنان جناب آقای دکتر سراجی و مطرح کردن جایگاه فاوا در آموزش و لزوم وجود آن، دکتر فلتاش به نکات زیر اشاره فرمودند: در سطح ماکرو اسناد بالادستی مثل اساسنامه دانشگاه فرهنگیان یا سند تحول بنیادین مورد واکاوی قرار گیرد. در اساسنامه دانشگاه فرهنگیان به همه الزامات تربیت معلم شایسته توجه شده ولی در قسمت تبصره‌ها دارای چالش های اساسی است مثلاً مدل TPACK را تحت شعاع قرار می دهد مانند فرآیندهای فرسایشی جهت تغییر و یا اصلاح یک واحد آموزشی یا رشته یا رویکرد خاص و ... ساختار تصمیم گیری که استاندار است دارای مشغله زیادی هستند و امکان تصمیم گیری تعالی بخش جهت به کارگیری رویکرد های لازم برای معلم فناوری وجود ندارد. در بحث رویکرد ها دارای رویکرد تربیت معلم دانشگاهی و تربیت معلم مدرسه هستیم و می توانستیم شاهد باشیم که این معلم ها چگونه باید تربیت شوند و تربیت معلم مومنانه بر تربیت معلم فناورانه غلبه کرده است در حالیکه ما به معلم فناوری نیاز بیشتری داریم. در دانشگاه فرهنگیان ۳۰ واحد عمومی وجود دارد یعنی حدود ۲۵ درصد شامل دروس عمومی می باشند؛ در محتوای این دروس با مدل های شایستگی TPACK ناسازگاری وجود دارد. رویکرد ها و عناوین درسی باید مورد تجدید نظر قرار بگیرد و در دروس TPACK بیشتر مورد توجه قرار گیرد. اساتید و معلم ها با زبان فناوری و انگلیسی ارتباط ندارند. با ضعف زیر ساختی مواجه هستیم امکانات فناورانه و کلاس های هوشمند وجود ندارد و امکان تلفیق دانش پداگوژی و فناورانه وجود ندارد. وجود فضاهای مجازی، نبود فیبرنوری و زیرساخت لازم جهت اتصال به بانک اطلاعات جهانی هم یک فقدان است. ضعف ارتباط عرصه عمل و نظر. عواملی مانند کلاس های شلوغ، حجم دروس زیاد، انتظارات والدین و سایر عوامل زمینه‌ای سبب می شود معلم نتواند نظریه هایی که فرا گرفته است در عرصه عمل اجرا کند.

ادامه سخنان ناقدان دکتر قلتاش و دکتر کیان:

خانم دکتر کیان در ادامه به موارد زیر اشاره فرمودند: منظور از فناوری فقط استفاده ابزاری از فناوری نیست بلکه موارد بیشتری شامل می شود. جایگاه وضعیت فعلی و آینده ما چگونه خواهد شد؟ دیدگاه نظام یک دیدگاه قدیمی است و با حوزه کاربرد در عمل بسیار فاصله داریم مثلاً عدم اجازه به معلمان جهت استفاده از فضای شاد در دوران پسا کرونا. جایگاه معلمان که در دوران کرونا تولید محتوا می کردند کجاست؟ دانش آموزانی که تولید محتوا می کردند چه جایگاهی دارند؟ چقدر به آنها اهمیت داده شد؟ در آموزش فناوریانه فقط معلم به تنهایی نمی تواند بلکه جامعه و خانواده هم نقش دارند. با توجه به کتاب محور بودن چقدر به ابزارهای الکترونیکی مثل شاد اهمیت داده می شود؟ با توجه به درگیر شدن والدین در یادگیری فناوری چقدر به سواد آنها اضافه شد؟ چقدر والدین به جای فرزندان خود در کلاس های شاد حضور داشتند و با توجه به این موارد و حال جایگاه آن نگرشی که سبب شد والدین به جای فرزندان در کلاس ها حضور داشته باشند کجاست؟ نقش خانواده ها در دنیای فناوریانه کجاست؟

الزام به اینکه استاد یا معلم را مجبور می کردند همانند کلاس های حضوری همان تایم یک ساعت و نیم در کلاس های مجازی حضور پیدا کند بسیار اشتباه است. کتاب محور بودن آموزش و پرورش آن چنان پررنگ است که به فناوری اجازه ورود نمی دهد. راهکارهای لازم برای ورود فناوری به صورت پررنگ تر در آموزش چیست؟

«نشست بررسی مضامین پژوهشی، آموزشی، حرفه‌ای و شخصی شرکت در بزرگترین کنفرانس بین‌المللی تحقیقات آموزشی (AERA 2023)»

انجمن تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبائی، با همکاری انجمن فناوری آموزشی ایران، گروه علوم تربیتی دانشگاه تربیت مدرس، گروه تدیس یاران و انجمن مطالعات برنامه درسی ایران برگزار می کند.

«نشست تخصصی»

بررسی مضامین پژوهشی، آموزشی، حرفه‌ای و شخصی شرکت در بزرگترین کنفرانس بین‌المللی تحقیقات آموزشی AERA2023

دکتر سدا احمد رحیمی
دکتری نظام‌های آموزشی و فناوری‌های یادگیری، عضو هیئت علمی دانشگاه فلوریدا آمریکا

دکتر ابراهیم طلایی
دکتری برنامه درسی و آموزش دبستان و پیش‌دبستان، عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس

پنجشنبه ۱۴ اردیبهشت
ساعت ۱۹ تا ۲۰

لینک برگزاری: [HTTPS://B2N.IR/E32202](https://B2N.IR/E32202)

به گزارش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران؛ این نشست تخصصی توسط انجمن تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبائی با همکاری انجمن فناوری آموزشی ایران، گروه علوم تربیتی دانشگاه تربیت مدرس، گروه تدیس یاران و انجمن مطالعات برنامه درسی ایران برگزار شد.

ارائه‌دهندگان این نشست دکتر سید احمد رحیمی، دکتری نظام‌های آموزشی و فناوری‌های یادگیری و عضو هیئت علمی دانشگاه فلوریدا آمریکا و دکتر ابراهیم طلایی دکتری برنامه درسی و آموزش دبستان و پیش از دبستان و عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس بودند. این نشست تخصصی پنجشنبه ۱۴ اردیبهشت ماه ساعت ۱۹ تا ۲۰ به صورت مجازی برگزار گردید.

نشست تخصصی چالش‌های برنامه درسی و آموزش فنی و حرفه‌ای»

نشست تخصصی «چالش‌های برنامه درسی و آموزش فنی و حرفه‌ای» به مناسبت هفته آموزش توسط گروه مطالعات برنامه درسی و آموزش دانشگاه فردوسی مشهد روز یکشنبه ۱۷ اردیبهشت ماه ۱۴۰۲ در تالار دکتر کوهستانی دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد به صورت حضوری و همزمان به صورت مجازی برگزار شد.

به گزارش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، در این نشست دکتر مرتضی کرمی، عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد و رئیس انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، دکتر محمود سعیدی رضوانی، عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد، دکتر علی اصغر خالقی، عضو هیات علمی بازنشسته دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی، دکتر اصغر فیضی، معاون دفتر همکاری بین المللی دانشگاه فنی و حرفه ای، آقای حسن بابایی، مدیر کل دفتر برنامه ریزی و تالیف کتاب های درسی فنی و حرفه ای و کاردانش و خانم مریم مشایخان، معاون آموزشی، پژوهش و برنامه‌ریزی اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خراسان رضوی به سخنرانی پرداختند.

در ادامه خلاصه ای از نکات مطرح شده در این نشست به سمع و نظر شما مخاطبان می رسد:

در این نشست دکتر علی اصغر خالقی، عضو هیات علمی بازنشسته دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی ۱۱ مورد از چالش های برنامه آموزش فنی و حرفه ای را برشمرد که به صورت تیتروار در پایین به آن اشاره می گردد برای آگاهی از جزئیات مطالب هر عنوان به سایت انجمن مطالعات برنامه درسی ایران مراجعه کنید.

- (۱) رشد فزاینده آگاهی، تشدید تحرک اجتماعی و فراگیر شدن آموزش عالی
- (۲) ناهماهنگی برنامه‌های آموزش فنی و حرفه ای با نیازهای جامعه و بخش‌های اشتغال
- (۳) نبود ارتباط نظام یافته و مستمر میان آموزش و محیط کار و فقدان سازمان‌های واسط برای برقراری این ارتباط
- (۴) ضعف آموزش عمومی و مهارت های پایه
- (۵) پایین بودن منزلت اجتماعی آموزش فنی و حرفه ای و کمبود سرمایه گذاری و ناکافی بودن منابع در بخش آموزش فنی و حرفه‌ای
- (۶) ضعف سیاست‌گذاری و ابهام در ماموریت تشکیلات بخش آموزش های فنی و حرفه ای
- (۷) ضعف برازندگی مراحل و مکان های ارائه آموزش فنی و حرفه ای
- (۸) ضعف مبانی نظری و فقدان مراکز علمی و پژوهشی برای نظریه پردازی در حوزه آموزش فنی و حرفه ای
- (۹) کمبود مراکز تربیت نیروی انسانی واجد شایستگی های لازم برای، پژوهش، برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی برنامه ها
- (۱۰) منابع مالی
- (۱۱) قوانین و الزامات قانونی

گروه مطالعات برنامه‌درسی و آموزش
دانشگاه فردوسی مشهد
به مناسبت هفته آموزش برگزار میکند:

نشست تخصصی چالش‌های برنامه درسی و آموزش فنی و حرفه‌ای

سخنرانان:

دکتر مرتضی کرمی
عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد
رئیس انجمن مطالعات برنامه‌درسی ایران

دکتر محمود سعیدی رضوانی
عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد

دکتر علی اصغر خالقی
عضو هیات علمی بازنشسته دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی

دکتر اصغر فیضی
معاون دفتر همکاری‌های بین‌المللی دانشگاه فنی و حرفه‌ای

آقای حسن بابایی
مدیر کل دفتر برنامه‌ریزی و تالیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای کاردانش

خانم مریم مشایخان
معاون آموزش، پژوهش و برنامه‌ریزی اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای خراسان رضوی

یکشنبه ۱۷ اردیبهشت ۱۴۰۲
ساعت ۱۲ تا ۱۴

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
(تالار دکتر کوهستانی)

این نشست همزمان به صورت مجازی برگزار میگردد:
<https://vroom.um.ac.ir/m-karami>

ارائه خدمات پژوهشی و فناوریانه قابل انجام است. در حالی که خط مقدم مسئولیت اجتماعی دانشگاه ها پرورش دانشجویان متناسب با نیازهای جامعه است.

سومین ویژگی برنامه درسی شایستگی پرور گسترش تجارب یادگیری از طریق ایجاد پیوند وثیق بین کلاس درس، دانشگاه و محیط کار است. مرور برنامه های درسی کنونی دانشگاه ها نشان می دهد دیوارهای سترگ بین کلاس درس و دنیای واقعی وجود دارد و برنامه درسی مملو از دروس صرفا نظری است که حاکی از فروگذارده باقی مانده این مهم است. دانشجویان تحصیلات تکمیلی معمولا بدون هیچگونه تجربه در میدان عمل، دوره تحصیل خود را می گذارند و چنانچه اندک تجارب مثبتی در این زمینه وجود دارد حاصل تلاش های خودجوش اساتید دغدغه مند است تا ظرفیت های برنامه درسی جاری. در ادبیات برنامه درسی از مدل های H شکل که قسمت پایین حرف اچ کلاس درس و قسمت بالا عرصه و فعالیت های عملی است به عنوان شیوه سنتی برای پیوند تجارب کلاس درس و عرصه در سازماندهی عمودی برنامه درسی یاد می شود. بر اساس این شیوه سازمان دهی، دانشجو سال های اول تحصیل خود را در کلاس درس و سال های بعدی و عمدتا پایانی را در عرصه می گذرانند. از مدل Z شکل که سمت راست حرف زد بیانگر کلاس درس و سمت چپ عرصه و فعالیت های عملی است به عنوان بدیل یاد می شود. مبتنی بر این مدل پیوند تجارب کلاسی و دنیای واقعی از همان ترم نخست آغاز می شود که با سهم کاهنده تجارب کلاسی و افزایش فرصت ها در میدان در طی سال های تحصیل تغییر می یابد. شاید بتوان برنامه درسی موجود را O شکل نامید، چرا که این حرف می تواند به خوبی بیانگر یک دستی برنامه درسی و آن هم نظری بودن آن باشد.

افزون بر موارد فوق ارائه رشته بصورت محض بدون هیچ گونه ارتباطی با حوزه های محتوایی مانند علوم، ریاضی، مطالعات اجتماعی و نظایر آن و حوزه های اجرایی مانند آموزش عالی، صنعت، پزشکی، کشاورزی و نظایر آن بر دانش افزایی برنامه درسی موجود افزوده است. ظرفیت های فروگذارده برنامه درسی جاری مانند جدایی کامل برنامه درسی کارشناسی ارشد و دکتری از یکدیگر، بدون گرایش بودن رشته و عدم توجه به ظرفیت دانشگاه ها در این زمینه، عدم استفاده مناسب از ظرفیت دروس اختیاری، نبود فرصت کارورزی، موجب بفرنج شدن مساله اشتغال پذیری دانش آموختگان شده است.

انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، تاسیس سازمان نظام علوم تربیتی را اصلی ترین فعالیت کلیدی خود در این زمینه می داند. انتظار می رود این سازمان پس از تاسیس، با تدوین چارچوب شایستگی های دانش آموختگان، تصویری روشن برای جهت دهی برنامه ها و فعالیت ها ارائه نماید. تقویت هویت رشته ای و اثربخشی آن، توانمندسازی دانشجویان و دانش آموختگان از طریق نقش آفرینی در ظرفیت برنامه های درسی رسمی و فعالیت های فوق برنامه درسی، ارزشیابی و تعیین صلاحیت آنها را می توان نمونه ای از فعالیت های کلیدی این سازمان دانست.

سخنان دکتر مرتضی کرمی (رئیس انجمن مطالعات برنامه درسی ایران) با عنوان «کنش گری در اشتغال پذیری دانشجویان و دانش آموختگان»:

افزایش توان اشتغال پذیری دانشجویان و دانش آموختگان از رسالت های دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی از جمله انجمن های علمی است که همواره با برداشت های ناصوابی همراه بوده است. یکی از این برداشت های نادرست سوق دادن برنامه درسی و آموزش به سمت آموزش های مهارتی است، نظیر آنچه که دانشگاه های مهارتی وجود دارد. کژفهمی دیگر تنزل تلاش ها در عرصه اشتغال پذیری به یافتن شغل برای دانش آموختگان است. بسیار دیده شده که با این برداشت های نادرست ورود به عرصه اشتغال پذیری سخیف شمرده شده و به تقبیح تلاش های در این زمینه پرداخته می شود. اشتغال پذیری به معنای تسهیل کسب مجموعه ای از دانش ها، مهارتها و نگرش ها و در مجموع شایستگی های فردی است که دانش آموختگان را در دستیابی به موفقیت درحرفه مورد انتخاب خود آماده تر می کند تا از این طریق بتوانند به خود، دیگران، جامعه و اقتصاد سود برسانند. سرنوشت شغلی دانش آموختگان از جمله مهمترین ملاک های پاسخگویی اجتماعی موسسات آموزش عالی است. از این روست که انجمن مطالعات برنامه درسی ایران در چارچوب مدیریت عملکرد خود، کنش گری در اشتغال پذیری دانشجویان را به عنوان یکی از اهداف راهبردی برگزیده است.

مهمترین اقدام در این زمینه گذر از برنامه درسی دانش افزا به برنامه درسی شایستگی پرور است. نخستین مشخصه برنامه درسی شایستگی پرور، پاسخگو بودن آن، نه صرفا در قبال دانشجویان و دانشگاه بلکه در قبال جامعه است. در اینجا مراد از پاسخگویی اجتماعی برنامه درسی، حساسیت نسبت به نقش آفرینی های مورد انتظار از دانش آموختگان و آماده نمودن آنها برای این وضعیت است. بر این اساس دومین ویژگی برنامه درسی شایستگی پرور، پیامد محور بودن است. برنامه درسی که با رویکرد طراحی وارونه تدوین شده و انتظارات از دانش آموختگان را در قالب چارچوب شایستگی تصریح می نماید. لازمه تدوین و اجرای برنامه درسی شایستگی پرور مشارکت معنادار بخش های اجرایی و ضابطه گذران بازار کار در تدوین و اجرای برنامه های درسی است. موضوعی که به علت ساختارهای کنونی دانشگاه های کشور که منبعث از ساختار وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است فروگذارده باقی مانده است. در وضعیت فعلی ارتباط با جامعه در حوزه معاونت پژوهشی تعریف شده است گویی که مسئولیت اجتماعی دانشگاه ها در قبال جامعه صرفا با

تعامل با انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

« دعوت به همکاری »

انجمن مطالعات برنامه درسی از کلیه اعضای فعال و علاقه مند خود در حوزه های زیر دعوت به همکاری می نماید:

- ✓ فعالیت در کمیسیون ها و سیگ های تخصصی انجمن
- ✓ طراحی پوستر به منظور اطلاع رسانی کارگاه ها، نشست ها و سایر رویدادهای علمی
- ✓ نگارش مطالب برای خبرنامه

هیات تحریریه فصلنامه خبری انجمن مطالعات برنامه درسی ایران از کلیه اساتید، دانشجویان و دانش آموختگان دعوت می نماید که مطالب خود را به صورت تایپ شده، حداکثر یک ماه پیش از انتشار، به رایانه فصلنامه به نشانی news2020association@gmail.com ارسال نمایند. هیات تحریریه در رد و پذیرش و همچنین ویرایش مطالب ارسالی آزاد است.

« شرایط عضویت در انجمن مطالعات برنامه درسی ایران »

با توجه به درخواست های مکرر متقاضیان برای عضویت در انجمن مطالعات برنامه درسی ایران، شرایط عضویت در انجمن اعلام می گردد. این انجمن از تمامی دانشجویان، معلمان، اعضای هیئت علمی و فارغ التحصیلان مستعد و علاقه مند در این حوزه، عضو می پذیرد. مدارک مورد نیاز جهت عضویت یکساله در انجمن:

۱. تصویر فیش پرداخت حق عضویت

دانشجویان: ۱۰۰ هزار تومان - معلمان: ۱۵۰ هزار تومان - مولفان و سایرین: ۲۰۰ هزار تومان - اعضای هیات علمی: استادیار: ۳۰۰ هزار تومان، دانشیار: ۴۰۰ هزار تومان - استاد: ۵۰۰ هزار تومان.

۲. تصویر کارت دانشجویی یا پرسنلی

۳. تصویر عکس سه در چهار

همچنین مدارک لازم برای تمدید عضویت شامل ۱. تصویر کارت عضویت و ۲. تصویر فیش پرداختی حق عضویت سالانه می باشد. شایان ذکر است؛ شماره کارت انجمن ۵۸۵۹۸۳۷۰۰۳۹۴۹۵۳ و مدارک مورد نیاز برای عضویت در انجمن باید از طریق پیام رسان ایتا به شماره همراه انجمن ۰۹۰۱۶۹۶۱۸۰۲ و همچنین آدرس ایمیل info@icsa.org.ir ارسال شود.

« راه های ارتباطی با انجمن مطالعات برنامه درسی ایران »

نشانی دفتر مرکزی: تهران، خیابان کریم خان زند، خیابان ایرانشهر شمالی، کوچه شهید دهقانی نیا، پلاک ۶، طبقه پنجم، انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

نشانی ما در فضای مجازی:

تلگرام: @icsa_ir

اینستاگرام: @icsa_ir

وب سایت: www.icsa.org.ir

تلفن تماس: ۰۹۰۱۶۹۶۱۸۰۲

ایمیل: info@icsa.org.ir

لطفا با ارائه پیشنهادات و نظرات انتقادی سازنده، ما را در انجام بهتر رسالت ها و مأموریت های انجمن یاری رسانید.

انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

www.icsa.org.ir

◆ **مدیر مسئول:**

دکتر مرتضی کرمی / عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد

◆ **سر دبیر فصلنامه:**

دکتر نفیسه رفیعی / عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور استان اصفهان

◆ **اعضای تیم اجرایی:**

- ◆ ویولت آرتونیان سوارانی / کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی دانشگاه پیام نور استان اصفهان
- ◆ زهرا جهانبخش قهجاورستانی / کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی دانشگاه پیام نور استان اصفهان
- ◆ حسین سر لکچپوئی / دانشجوی کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی دانشگاه پیام نور استان اصفهان
- ◆ بهناز مختاری / کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی دانشگاه پیام نور استان اصفهان
- ◆ فاطمه مهدیه نجف آبادی / کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی دانشگاه پیام نور استان اصفهان